

U koliko Italija duže istraje, u toliko gore po nju. Ona ne može pobjediti. Mussolini i njegovi savjetnici dobro će učiniti da o svemu razmisle.
»Daily Herald« — London)

ISTRA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
za Slovenijo in slovenski del Ju-
lijske Krajine v Ljubljani
Erjavčeva cesta 4a

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

KADA BI...

Kada bi se u Italiji uopće, ili samo u Julijskoj Krajini, izvršile neke radikalnije političke promjene, te bi nas promjene postavile pred nove zadatke. Ti zadaci bi bili obimni i mnogostrani, te ih je teško sve predvidjeti i fiksirati, ali neke od njih, i to dosta važne, možemo da već sada približno postavimo.

Dva su rješenja koja bi mogla doći u obzir u toj predviđenoj političkoj promjeni.

1) U Italiji samoj bi moglo doći do promjene i režima i sistema, pa bi na vladu mogli doći ljudi iz sadanje antifašističke emigracije. U tom slučaju, nadamo se, dala bi talijanska vlada našem narodu u Julijskoj Krajini administrativnu i kulturnu autonomiju.

2) U nekom još nepredvidjenom razračunavanju mogla bi Julijska Krajina, ili jedan njezin dio da pripadne Jugoslaviji.

Govorimo »kada bi« — jer ništa nije sigurno, ali u sadašnjem momentu je sve moguće. I jedno i drugo rješenje bi moglo da se ostvari, pa bi nas i jedno i drugo postavilo u nekim pojavama pred slične probleme.

Ne uzimljemo u obzir i druga, isto tako moguća rješenja, kao na pr. neku vojnu diktaturu u Italiji, ili čak održanje fašizma, jer ni jedno ni drugo ne bi bitno promijenilo stanje našega naroda u Julijskoj Krajini.

Kada bi došlo do političkih promjena na nekoj antifašističkoj bazi, ili kad bi došlo do promjene granica, u Julijskoj Krajini bi se odmah postavio problem:

na koji način popuniti mjesta u školstvu i administraciji.

Jer i s prvim, a naročito s drugim rješenjem, pitanje školstva bi postalo aktuelno. Na 600.000 Jugoslavena trebalo bi okruglo 1.500 učitelja osnovnih škola, a ako k tome pribrojimo potrebno nastavno osoblje za građanske i srednje škole, kao i administrativno-nadzorno osoblje, Julijskoj Krajini bi bilo potrebno oko 1.800 prosvjetnih radnika. Taj broj nije previsok, čak bi se tačnim statističkim ispitivanjem mogao približiti do 2.000, a toliko broj ljudi bi trebao i u slučaju kada ne bi došlo do nikakvih promjena granica, već kada bi sadašnji protivnici fašizma u Italiji došli na vlast, i kada bi održali obećanja koja su nam u više navrata dali.

Da li bi samo mi — sadašnji emigranti iz Julijske Krajine — mogli dati tolik broj prosvjetnih radnika, pribrojivši k tome onaj minimalan broj naših učitelja koji su još u Italiji?

U Jugoslaviji može da bude najviše 1000 nastavnika osnovnih i srednjih škola koji su došli iz Julijske Krajine, ili su porijeklom iz tih krajeva. (Teško je to tačno odrediti, ali mislimo, da taj broj nije previsok). Da li bi bilo moguće sve te ljude, u slučaju potrebe, postaviti za nastavnike u Julijskoj Krajini? Kakove bi zapreke pri tome nastale, teško je predvidjeti, ali da bi jedna takova promjena dobro došla kadru domaćih nezaposlenih mladih učitelja i profesora u Jugoslaviji, ne treba ni isticati. Jer tom promjenom bi automatski došli ti nezaposleni učitelji i profesori u Jugoslaviju do zaposlenja, jer bi se ministarstvo prosvjete odteretilo za 1000 ljudi i moglo bi da na ta prazna mjesta postavi domaće nezaposlene nastavno osoblje.

Ta dosadnja kalkulacija uzimlje u obzir samo nastavnike, ali na sličan način bi se moglo pretresti i ostale struke. Mogao bi se izračunati približan broj administrativnog osoblja, osoblja slobodnih profesija itd., koji bi u nekoj eventualnoj promjeni dolazili u obzir za vršenje javnih funkcija u Julijskoj Krajini. Kada bi se uzelo u obzir sve kategorije intelektualnih radnika koji bi bili potrebni, došlo bi do zamjernog broja. A ako imamo u vidu da su iz Julijske Krajine morali da emigriraju svi intelektualni radnici, mislimo

NOVA NASILJA NAD NAŠIM LJUDSTVOM

KOMAVLI RIKARD IN GROSAR VLADKO KONFINIRANA

Gorica, januarja 1936. — (Agis). — Pretekli mesec so aretirali v Solkanu pri Gorici radi protifašističnega delovanja dva mladeniča in sicer Komavlija Riharda, trgovskega pomočnika

ka v konzumnem društvu v Mirnu in Grosarja Vladka, mizarja, ter ju odpeljali v zapore. Po enomesečnem preiskovalnem zaporu sta bila obsojena na triletno konfinacijo. Pravi vzrok nam ni znan. Kaj se skriva za tem, da

sta bila obsojena zaradi protifašističnega delovanja, pa tudi ne moremo presoditi, ker fašistične oblasti motivirajo s tem vse, česar ne morejo dokazati.

KMEČKI FANT S KRASA OBDOJEN NA PET LET KONFINACIJE

radi nezadovoljstva z odhodom v Abesinijo

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Nezadovoljstvo našega ljudstva proti fašizmu dobiva izraza že v najzakotnejših vaseh. O tem pričajo številne žrtve naših kmečkih fantov, ki so se na kakršenkoli način pregrešili in s tem dali duška v imenu vseh proti nasilnemu režimu. Poročali smo že, da je bil pred kratkim aretiran v majhni vasi Gori-

če med Vremsko dolino in Divačo neki mladenič s hiše pri Biščevih. Omenjeni je bil klican na nabor in bi moral kmalu oditi z doma. Pri tem pa je dal duška nezadovoljstvu in se izrazil nekaj proti režimu in bil po ovadbi odpeljan v tržaške zapore. Kakor smo zvedeli je bil pred kratkim obsojen na petletno konfinacijo.

ŠTEVILNE OBSODBE RADI DEZERTERSTVA

Kako hočejo prisiliti dezertarje, da bi se vrnili

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Število onih, ki so se izognili mobilizaciji v Italiji je precejšnje. Tudi z naših vasi jih je mnogo prešlo mejo. Da pa ne bi ostali nekaznovani in da bi prizadeli našim ljudem čim večjo gospodarsko škodo, so pričele oblasti obsojati vse one, ki so zbežali, oziroma njih domače, na naravnost ogromne denarne kazni in na ječo. Tako vidimo po naših vaseh na vratih nabite obsodbe, s katerimi v prvi vrsti pozivajo dezertarje, da se vrnejo domov, na drugi

strani jim obljublajo omenjene kazni. Tako sta v Senožečah obsojena brata Anton in France Jurca, prvi na 25.000 drugi na 20.000 lir denarne kazni in vsak na šest mesecev zapore. Omeniti moramo, da sta oba prekoračila mejo že pred štirimi leti. Kmetija je tako ostala brez pravih gospodarjev in edini oče, ki je že v letih ter baš sedaj nevarno bolan, ne more voditi gospodarstva. Kakor se vidi grabežljivo takoj, da bodo zasedli Italijani zopet eno našo domačijo.

Mladenec Jež iz Senožeč postavljen pred konfinacijsko komisijo

O abesinskih zadevah se ne sme mnogo govoriti

Trst, januarja 1936. — (Agis). — V Senožečah je bil aretiran in odpeljan v tržaške zapore neki Jež, rojen 1903, ker se je drznil daleč v gozdu ziniti nekaj proti veliki fašistični osvobodilni vojni. Imenovani je namreč v gozdu v družbi z nekim italijanskim priseljencem, katerega oče se je prostovoljno javil za javna dela za Afriko, zgal oglje. Tu je v razgovoru med drugim tudi rekel, kaj je bilo treba njegovemu očetu iti iskat v Afriko v teh časih.

Priseljeni Italijan ga je ovadil in bil je zaprt. Na intervencijo nekaterih z županstva je bil izpuščen, ker je slabega zdravlja. Čez nekaj časa so ga prišli iskat s kamjonom iz Trsta in so ga odpeljali v Trst odkoder ga ni več nazaj. Skoro gotovo bo tudi on postavljen pred konfinacijsko komisijo, kakor se v zadnjem času zelo prakticira, da se s tem izogne dolgim procesom in velikim stroškom.

HAPŠENJA NAŠIH LJUDI IZ JULIJSKE KRAJINE

zainteresirala su i svjetsku štampu

Prema jednom izvještaju iz lista »Informator Centralne Evrope« od 21. I. 1936. g. žalosna situacija jugoslovenske manjine u Italiji nije se poboljšala u posljednje vrijeme, — kao što su se nadali u izvjesnim diplomatskim krugovima, — poslije prijateljskog govora novog ministra Italije u Beogradu. Naprotiv, od afričke ekspedicije politički pretresi su sve češći. Tako, naprimjer, doznajemo da su 6 januara izvršena hapšenja u masi među

jugoslovenskim življem u Julijskoj Krajini. Među uhapšenim Jugoslovenima nalazi se Roman Pahor, koji je ranije bio interniran u Ponzi, zatim dr. Turina i Vremec, kao i jedan činovnik po imenu Ferluga. Skoro u isto vrijeme uhapšeno je četrnaest slovenskih mladića u Općini, dvojica u Proseku — i jedan u Kontovelu. Motive ovih hapšenja vlasti nisu saopćile, a iz kuća uhapšenih osoba fašistička policija odnijela je sve nadijene knjige i napise.

IZ ITALIJE BJEŽE VOJNICI U JUGOSLAVIJU SAEROPLANIMA

»Times« — London, od 18 januara, donosi izvještaj ovog beogradskog dopisnika koji kaže da broj izbjeglica iz Italije u Jugoslaviju iznosi oko 1300. Oko 1000 izbjeglica nalaze se u Slovenačkoj. Svi osim jedne stotine prešli su granicu u civilnom odijelu i nalaze se pod kontrolom lokalnih vlasti, kojima moraju da se jave svakog

dana. Većina izbjeglica su Hrvati ili Slovenci iz Istre i Gorice, i ima samo izmđu 40 i 60 pravih Italijana.

Prije izvjesnog vremena nekoliko bjeGUNACA je prešlo granicu u uniformi na dva italijanska aeroplana. Oni su internirani, a aeroplani su vraćeni od strane jugoslovenskih vojnih vlasti Italiji.

da bi samo mi — današnji emigranti — bili u stanju da dademo dosta velik broj ljudi, koji znadu prilike kraja, koji znadu i jedan i drugi jezik i koji bi se s ljubavlju mogli da posvete ponovnom radu među narodom u zavičaju.

Ta se kalkulacija može mnogima učiniti i suvišna. Ali situacija je takova da nikakvi događaji i nikakova rješenja nisu nemoguća. Od časa do časa može da dodje do važnih i sudbonosnih događaja i stva-

ri mogu da se radikalno izmijene. Toga radi je vrijedno da se imaju u vidu problemi koji se tim izmjenama mogu nametnuti, pa nije na odmet da se već unapred prodiskutiraju razna pitanja koja bi mogla doći vrlo brzo na tapet.

A ova — i slična — predviđanja bi mogla da vrlo dobro posluže i našoj propagandi ovdje, tim više što je stanje takovo da se sve te kalkulacije mogu vrlo brzo realizirati.

(f. p.)

Ovaklo zamišlja narod u Julijskoj Krajini rješenje situacije.

NA RIJECI SE MUSSOLINIJEVE SLIKE ZAMJENJUJU SA KRALJEVIM

ZATEGNUTI ODNOSI IZMEDJU VOJSKE I MILICIJE.

Rijeka, 30 januara 1936. — Na Rijeci se u posljednje vrijeme događaju značajne stvari. Ne samo što se javno govori o pretstojećem padu Mussolinija, već se govori i o mogućnosti da Rijecani promjene državljanstvo. Doseljenici »renjiko« su vrlo uzrujani i mnogi nastoje da nadju kupce za nepokretna imanja koja su stekli na Rijeci.

Medjutim se ovih zadnjih dana počela da vrši jedna simptomatična izmjena slika. U trgovinama, gostionama i po privatnim kućama gdje je visjela slika Mussolinijeva sada visi slika kralja Vittoria Emanuela. Ta se izmjena izvršila skoro neprimjetno i spontano. Jer mnogi računaju da slika Mussolinijeva može da njezina vlasnika uvrsti među fašiste, a ako ima sliku kraljevu to je više manje oficijelna slika radi koje se kasnije ne može imati posljedica.

Između oficira milicije i oficira redovne vojske opaža se sve veća zategnutost. Već i neupućenijem građanstvu upada u oči da oficiri vojske sistematski izbjegavaju oficire milicije, dok su ranije nastupali uvijek zajedno.

Ta izmjena slika i ta zategnutost između oficira nije samo značajna za Rijeku, jer se priča da se i u ostalim krajevima Julijske Krajine događaju slične stvari, a i u samoj Italiji se stvari razvijaju u tom pravcu. (S a g)

MUSSOLINIJEVE ISCJEPANE SLIKE NA RIMSKIM ULICAMA

Rim, januara. — Nekog jutra suna nekim rimskim ulicama osvanule pocjepane slike Mussolinija. Slike su noću pobacane na ulicu. (U Italiji su slike Mussolinijeve vrlo raširene i svak može da ih dobije besplatno koliko hoće).

Da li će doći do rata u Sredozemnom Moru

II.

Tri su prolaza koja vežu Sredozemno More sa ostalim morima i kojima se odvija život pomorski Saobraćaj.

To su: Gibraltarski tjesnac, Sueski kanal i Dardanele. Oba prva drže u svojim rukama Englezi, a posljednjeg Turci. Strateški značaj Gibraltara ne treba isticati jer je njegova važnost poznata. Gibraltar, Malta, Suez i Aden štite Engleskoj put za istok.

Zato je i pala prijetnja da će se naročito Gibraltar i Malta bombardirati avionima u slučaju sukoba na Sredozemnom Moru.

Valja odmah istaći da je Gibraltar od Sicilije udaljen oko 2000 km, što znači, da mora avion preći put od 4000 km da bi se vratio u svoju bazu nakon izvršenog bombardovanja. Prema mišljenju vojnih stručnjaka Gibraltar predstavlja takvo utvrđenje koje je nemoguće današnjim tehničkim sredstvima zauzeti ni sa mora ni sa kopna.

Njegove galerije, koje su izdubljene u kamenitoj pećini, kriju 800 teških obalskih topova, sa dometom na afričku obalu, kojima se nijedna flota na svijetu ne bi usudila približiti.

Da bi se avionima oštetila ova tvrđava valja napad izvršiti sa zračnim torpedima preko 1000 kg težine, a i tada mogu da stradaju samo gornje galerije.

Na putu do Gibraltara ti teški bombarderi imaju da posla sa savršenim engleskim lovačkim avionima, koji će nastojati da spriječe protivnika prije izvršenja svoga zadatka. Sam Gibraltar je naćikan protiv avionskim topovima, koji izbacuju 15 metaka u minutu.

Na povratku će biti napadnuti i od lakih krstarica i razarača, koji će im se staviti na put.

Zapreke su dakle ogromne.

Malta bi mogla da strada, jer je od Sicilije udaljena manje od 180 km, ali faktično zauzimanje mora da izvrši mornarica, što je teško.

U Aleksandriji stacionira glavina engleske flote i čuva Sueski kanal. Prilike političke u Egiptu i mogućnost napada i sa mora prisilile su Engleze na veliku opreznost. U blizini Aleksandrije nalazi se jaka avijatička baza sa nekoliko stotina najmodernijih aparata.

Aleksandrija je od Sicilije udaljena isto tako za neko 2000 km.

Engleska baza na Cipru ima za zadatak da štiti i Aleksandriju i Palestinu od talijanske baze na otoku Lerosu u Dodekanesu, jer je ova baza najbliža Aleksandriji i udaljena je za nekih 1000 km.

Ovo napominjemo s toga jer su ova tri puta kojima može da i nafta dodje.

Naročito kroz Dardanele, što nije teško zaprijetiti, jer su i Sovjetska Rusija i Rumunjska stupile na stranu sankcionista. Crno More liferuje i rumunjsku i rusku naftu iz Bakua. Dardanele nisu danas utvrđene, ali će Turska iskoristiti zaplet da ih utvrdi, a pored toga nijedan brod bez dozvole turske flote ne može da prodje kroz ovaj kanal.

Najopasnija zona od incidenta na moru je na Jadranskom i Crvenom Moru. Talijani će forsirati uvoz nafte iz Albanije, jer je blizu i Albanija je »desert« odnosno na strani Italije. Ako se dogodi da bude neki transport zaustavljen onda iskra može da plane baš na Jadrano.

To isto važi i za Crveno More. U njemu imaju Talijani nekoliko jedinica svoje ratne flote, kojima će povratak u domovinu biti nemoguć. Da li će doživjeti slavu »Emdena« njemačke krstarice, pitanje je, ali sudbinu će svakako. Bilo ovi brodovi, bilo avioni mogli bi ipak da naškode Sueskom kanalu koji bi onda postao neprohodan i za same Engleze.

Države na Sredozemnom Moru, koje su pristupile saradnji u slučaju primjene protječnih sankcija raspolažu sa bezbroj luka, gdje će se moći skloniti i sakrivati preko milijun tona ratnog brodogradnje koje se nalazi u Sredozemnom Moru spremno da ovu odluku sprovedu u djelo.

Stara i tradicionalna igra Engleske.

Valja je sudbina ili sreća Albiona, da svojom umješnošću nadje konvergentnost svojih interesa sa interesima čitavog čovječanstva i da za svoje ciljeve umije da nadje podršku i kod ostalih naroda.

U toj svjetlosti gledan sukob na Sredozemnom Moru ne daje Talijanima lijepu perspektivu za ishod ovog eventualnog rata.

A da li se kod toga računa na požar cijele Evrope kao jedinog izlaza? Ako Engleska i Francuska dodju do sporazuma da čuvaju u okviru Društva Naroda kolektivnu bezbjednost, onda nema bojazni od novog svjetskog rata.

Ove dvije sile predstavljaju danas toliku političku, finansijsku i vojničku moć, da je mir siguran, ako ga one garantiraju. To znači vrlo dobro svi oni koji misle na rešavanje u slučaju evropskog zapleta.

Naše je mišljenje da iako dodje do rata na Sredozemnom Moru, do evropskog rata neće doći.

ING. ANTE LORENCIN.

Mussolini je već sve izgubio

OZBILJNO MIŠLJENJE VELIKOG ENGLESKOG LISTA

Veliki londonski list »Daily Herald«, od 23. januara, donosi uvodni članak u kome kaže da Mussolini i njegovi prijatelji mogu da iz zaključaka u Ženevi nadju vrlo slabu utjehu za svoju politiku. U istini, Mussolini bi dobro učinio da razmisli o toj opomeni i o cijeloj situaciji. Odbor Društva Naroda donio je odluke koje su od najvećeg značaja. Taj odbor je za produženje sankcija i uopće za pojačanje prinudnih mjera protiv Italije. Jedan protivnik poštrenja sankcija je otišao. Ma ko bio nasljednik g. Laval, sigurno je da će biti više naklonjen Društvu Naroda a manje Mussoliniju. Mussolini mora biti svjestan činjenice da je izgubio jednog

saveznika u Društvu Naroda. On mora uvidjeti da se Društvo Naroda i opet dalo na posao da produži sa mjerama koje će prisiliti Mussolinija na mir.

Mussolini je morao uvidjeti da sva pretjerivanja sa pobjedom generala Graziana, naročito sa ciljem da se umiri talijanski narod, neće ni malo doprinijeti brzom pobjedi na bojištu. Jedino što je postigao za ova četiri mjeseca je to da je srušio onu legendu o tome da je fašizam za posljednjih 13 godina izmijenio i potpuno obnovio italijansku vojsku tako da je ona postala jedna od najjačih u Evropi. Ta vojska je jednaka kakva je bila u svjetskom ratu. Ako produži s ratom, sigurno

no je da neće imati nikakve uspjehe. Njemu se neće dozvoliti da iz toga dobije neke materijalne ili teritorijalne dobitke. On nema ništa više da dobije tvrdoglavim produženjem rata; on i Italija mogu samo sve da izgube. Ako se rat produži, sankcije će morati imati konačno svoje dejstvo. Uskoro će biti primijenjene nove sankcije. Presuda je pala. Prije ili poslije Italija će biti prinudjena da zaključi mir pod uslovima koje odredi Društvo Naroda. U koliko Italija duže istraje, u toliko gore za nju. Ona ne može pobijediti. Mussolini i njegovi savjetnici dobro će učiniti da o svemu dobro razmisle.

PREDREVOLUCIONARNO RASPOLOŽENJE U ITALIJI PREMA INFORMACIJAMA JEDNOG PARIŠKOG LISTA

Uvaženi pariški list »L'Oeuvre« na osnovu pisama koje je dobio iz Italije, piše da u Italiji više ne postoji nikakvo oduševljenje za rat, koji stanovništvo trpi rezignirano i u ćutljivom očajanju. Primjećuju se znaci potištenosti kod fašističkih šefova. Trupe u Africi i vojska žele da se rat što prije svrši.

Vlada je uznemirena izvjesnim znacima obeshrabrenja i zbog toga je poslala u svaki bataljon u Africi agente tajne fašističke policije.

U samoj Italiji došlo je do više epizoda pobune u vojničkim formacijama. Radnici u tvornicama ratne industrije podvrgnuti su nečuvanom policijskom nadzoru, i više ne mogu da mijenjaju tvornice. Fašističke vlasti mnogo su zabrinute bijegom kapitala.

Jako se šire glasovi o promjeni režima. Pisac članka kaže da je organ sa sumnjom primao kotradiktorne informacije koje su se po ovoj stvari širile po inostranstvu. Medjutim sadašnji glasovi kruže po samoj Italiji i u svakom slučaju predstavljaju simptom izvjesnog stanja duhova. Kaže da se u Italiji predviđa uklanjanje Mussolinija i njegovo zamjenjivanje jednom diktaturom, kojom bi upravljali Badoglio, Balbo i admiral Dusi, pod namjesništvom princa Umberta. Ova diktatura trebala bi riješiti pitanje rata u Africi, produžavajući ponovo pregovore u Ženevi, pod upravom Grandia, sadašnjeg talijanskog ambasadora u Londonu. Ona bi pristupila raspuštanju crnih košulja, uklanjanju jednog dijela visoko fašističke birokracije i odmah bi ostvarila devalvaciju lire. Govori se isto tako o nemilosti Suvica. Pisac članka se pita nisu li to samo probni baloni ili možda stvarni planovi monarhističkih i vojnih krugova.

ZNAKI NEZADOVOLJSTVA U ITALIJI

Politična in ekonomska situacija v Italiji je obupna

Veliki list naših iseljencev v Ameriki »Prosveta« primaša iz Pariza tole poročilo o situaciji v Italiji:

Pariz, januarja. — Znaki, da se je pričelo italijansko ljudstvo zvijati pod udarci ekonomskih sankcij, ki jih izvajaja Liga narodov, in nezadovoljive militaristične kampanje v Abesiniji, postajajo v vsakim dnem očitnejši.

Potniki, ki se vračajo iz Italije v Pariz, nerezurirana pisma in podzemna poročila eno in isto storijo — o veliki demoralizaciji italijanskega prebivalstva in naraščanju nepokoja.

Patriotični val, ki je objel italijanski narod pred nekaj meseci, ko se je fašistični režim odločil za roparsko vojno v Afriki, se je podel. Prebivalstvo je obupano in ne vidi nobenega izhoda iz situacije.

Notranji položaj je silno kritičen. To dokazuje zaupno poročilo, ki ga je francoski poslanik v Rimu, ki se je mudil na kratkem obisku v Parizu, predložil premierju Lavalu. Da vesti o resni

notranji situaciji v Italiji niso pretirane, kažejo tudi poročila v francoskem tisku.

Vest o vojaškem upor v Meranu je včeraj potrdil list »Oeuvre«, dasi italijanske avtoritete še vedno zanikajo poročila o revolti. Celo konservativni francoski list »Journal des Debats«, ki je bil doslej silno naklonjen Italiji, naglašaja, da je situacija v Italiji povsem drugačna kakor je bila, ko je diktator Mussolini odredil militaristično kampanjo v Afriki. Ta list piše, da ima Italija v Afriki armado 400.000 mož, a kljub temu ta močna oborožena sila ni doslej izvajala odločilne zmage.

Ekonomska situacija je obupna. Zadnja čevljarska tovarna v Italiji je morala ustaviti obrat zaradi pomanjkanja usnja. V tej tovarni je bilo uposlenih nad tisoč delavcev. V Milanu je dvesto delavcev izgubilo delo zaradi pomanjkanja bakra. Obrat so morale ustaviti tudi velike kovinarske firme Caproni, Breda in Binachi, ker je bil uvoz surovega materijala ustavljen.

Nijemci žele talijanski poraz u Abesiniji

Poznat švicarski list »Basler Nachrichten«, donosi izvještaj svog berlinskog dopisnika, u kome povodom abesinsko-talijanskog rata kaže da u Berlinu izvjesni krugovi vjeruju, da Treći Reich sa zadovoljstvom očekuje definitivni poraz Italije

u njenoj Istočnoafričkoj pustolovini. Nijemci pokazuju više simpatija za abesinski narod, nego za talijanske bombardere. Visoki vojni faktori izražavaju se nepovoljno o talijanskim šansama za pobjedu.

Zašto su Talijani spalili zarobljenog belgijskog oficira?

Agencija Stefani javlja: »Između zarobljenih Abesinaca kod Negelija umro je od rana jedan belgijski oficir u službi rasa Deste. Njegova lješina je spaljena. Ne radi se o belgijskom oficiru, bratu savjetnika rasa Deste, koji se spasio.«

Zašto su Talijani spalili tog belgijskog oficira? Ta u Italiji je iza konkordata najstrože zabranjeno spaljivanje mrtvaca. A nije u skladu ni sa običajima u ratu.

Da nisu Talijani htjeli da se na tom Belgijancu osvete za svoju impotenciju,

pa su kasnije, da unište dokaze, spalili lješinu?

Sve je moguće od ratnika koji pucaju iz avijona na žene i djecu i bacaju bombe na bolnice pod znakom Crvenoga križa.

O RANJENIČIH V ABESINIJ

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Poročajo, da je bil pri Makale ranjen neki domačin Slovenec iz Škocijana pri Divači v rano. o dveh drugih pa že dalj časa ni nobenih poročil. Podrobnosti o tem bomo poročali kasneje.

Italijani se maščujejo nad našimi ljudmi

Postojna, januarja 1936 leta. — (Agis). — Kljub temu, da se mnogokrat zgodi, da razni fašistični činitelji v naših krajih pošiljajo one, ki niso v Ita-

liji zadovoljni, čez mejo, se razne oblasti maščujejo nad družinami vojaških ubežnikov. Tako so v neki vasi blizu Slavine odvzeli gostilniško koncesijo družini, katere član se je izognil ekspediciji v Abesinijo. Pa tudi iz neke vasi v reški pokrajini poročajo o takem slučaju.

Nova talijanska lira

La nuova lira italiana.

Mussolinijev ulog na kocki

ŠTO JE RAI?

Na to pitanje odgovara Mussolini 18. januara o. g. u članku štampanom pod naslovom »Dopo due mesi« u milanskom »Popolo d'Italia«. Tu se veli:

»Rat je ona pojava u kojoj Narodi bacaju na kocku ne samo živote omladine, već i zlato, kolonije, ratnu mornaricu, trgovačku mornaricu, moć i prestiž, granice i nacionalni teritorij, osvojenja u prošlosti i nade u budućnosti.«

Bravo Duce! I još masonsko-komunističko-anarhističko-antifašistički blok cijele kugle zemaljske tvrdi da Mussolini ne zna kako će svršiti ovaj rat. A on, eto, zna to vrlo dobro.

On će izgubiti svoj ulog na kocki. I ništa više.

Fašistički pozdrav

Zarobljeni Abesinci neke Talijane. Ovi ih pozdravljaju dizanjem ruke. Čude se Abesinci:

- Zašto dižete ruku?
- Rađi pozdrava.
- Zar Talijani tako pozdravljaju?
- Da.

Abesinci se još više čude. I domišljaju se:

— Vi pozdravljate dizanjem jedne ruke zato, da se poslije, u ratu, ne umorite, dižući obje ruke!

Fašistički jubilej

Rim, 18. januara 1936. Ovdje je na vrlo svečan i pompozan način proslavljen stoti službeni izvještaj sa ratista. Mussolini je telegrafski čestitao Badogliju i Grazianiju što su uspjeli da u tako kratkom vremenu popnu broj izvještaja na sto.

U diplomatskim krugovima se ističe da to fašističko oduševljenje pomaćuje jedino pomisao na prijatelja Lavalu koji da je skrhao vrat baš na 99. kabinetu Treće republike. Kada bi bio Laval uspio da obrazuje i stoti kabinet tada bi Rim i Pariz bili još svečanije proslavili zajednički latinski stoti jubilej.

Već fašizma, manj mesa

Da Mussolini »civilizira« Italijane tudi doma, je razvidno iz številk o konzumu mesa. Leta 1926 je statistično pojedel vsak Italijan 41 kg mesa, leta 1934 pa samo 25,7 kg.

Već fašizma, manj mesa.

Barun Aloisi je čestitao albanskom pretstavniku u Društvu Naroda Assianu radi toga što je Albanija pravedno i na zadovoljstva Društva Naroda riješila pitanje manjinskih škola.

Hoće li doći dan da i pretstavnik Italije u Društvu Naroda dočeka sličnu čestitku?

Iz Trsta su 24. o. m. j. isplivale dvije podmornice Sijama. Podmornice su sa-gradjene u Tržlću i Trstu za račun slamske vlade. Još ima da se izgradi devet podmornica.

Bog zna da li će Italija uspjeti da u Trstu izgradi još tih devet slamskih podmornica!

GLASOVI TALIJANSKE ANTIFAŠISTIČKE ŠTAMPE

NOVE POBUNE ALPINA U ITALIJI

Jedna žena koja je ovih dana došla iz Italije saopćila nam je da je 9. januara došla u Belunu do pobune bataljona »Feltre« od 7 regimenta alpina i bataljona »Belluno«. Vojnici su zarobili oficire i postavili pred vrata njihova zatvora mitraljeze.

Iza nekoliko sati je uspjelo vojnike nagovoriti da puste zarobljene oficire, ali su im morali obećati da neće biti poslani u Afriku. Jedan bataljon milicije je vojnike iza toga razoružao.

(«L'idea popolare»)

HAPŠENJA U MILANU RADI ČITANJA ANTIFAŠISTIČKIH LETAKA.

Milan, januara. — U Milanu je policija uhapsila nekoliko radnika radi širenja antifašističkih letaka. Letaci su širili u tvornici »Bianchi«. Šest radnika je uhapšeno u toj tvornici, jer su ih nadglednici uhvatili na čitanju letaka. Letake su čitali u zahodima.

(«L'informateur italien»)

OFICIR MILICIJE PRONEVJERUJE ZLATO SAKUPLJENO ZA RAT.

Milan, januara. — Vicedirektor Wagon-lits u Milanu Coppa, koji je istaknuti fašista, švercovaio je devize. Kada ga je policija otkrila, on se ubio.

Jedan oficir milicije fašističke grupe »Finzi« ubio se, jer ga je policija htjela uhapsiti radi toga, što je ukradio zlato u vrijednosti od 50.000 lira, kojega su fašisti »sakupili« od naroda za vođenje rata.

(«L'informateur italien»)

DEVET ANTIFAŠISTA IZ PIEMONTE PRED SPECIALNIM TRIBUNALOM.

Rim, januara. — 4. februara će se održati sudjenje pred Specijalnim tribunalom devetorici antifašista, koji su u maju bili uhapšeni u Turinu i Cuneu. Među tom devetoricom su sveučilišni profesor Gius. muzički kritičar dr. Massimo Mila, advokat Marcello Foà i Piero Zanetti i dr. Perelli. Oni su u zatvoru već 8 mjeseci i do sada se o njima nije ništa znalo.

(«Giustizia e Libertà»)

ZADNJA GODINA IZAGNANSTVA.

Drugovi, prijatelji, po svemu se možemo nadati da je ova zadnja godina izagnanstva za nas i za »Avanti«.

(«Avanti»)

RADJE BACITI PRSTEN, NEGO GA DATI FAŠIZMU.

Milan, januara. — U tvornici Marrelli, koja proizvodi električne aparate, izjavio je jedan radnik, da će radje baciti vjenčani prsten nego ga dati fašizmu. Bio je uhapšen.

(«L'informateur italien»)

FAŠIZAM NAREDJUJE ŽENAMA DA SE ČUŠKAJU.

Turin, januara. — Fašistički sekretar je razaslao okružnicu svim ženama, članicama stranke, da iskušaju svaku ženu, koju bi čule da govori loše o Mussoliniju i fašizmu. Usprkos toga žene ne sakrivaju pred nikim svoje nezadovoljstvo sa ratom i fašizmom.

(«L'informateur italien»)

OBUPNE GOSPODARSKE RAZMERE NA GORIŠKEM

PISMO »ISTRI« IZ GORICE

I.

Gorica, januara 1936. — Ako išćemo uzroke današnje gospodarske krize, ki je preživjela naš narod posebno na Goriškem (treba je namreć razlikovati splošno krizo od one našega naroda pod takozv. načrtnim ali vojnim gospodarstvom) moramo seći časovno malo nazaj in preiskati, zakaj je prišlo do tega nepovoljnega gospodarskega stanja.

Ko je fašizam po pohodu na Rim in končnem obračunu z vsemi starimi stranikami — januara 1925 — imel malo proste roke, je začel obračunati pažnjo jugoslovenski manjšini in ker se je tokom časa izkazalo, da nasilno raznarodovanje ni uspelo, treba je bilo poseči po drugih sredstvih, da se že od okupacije začete izpodrivanje našega življa nadaljuje.

Da je vojna škoda in način njenega izplačevanja bil vzrok, da je marsikateri naš kmet bil vržen na cesto, je znana stvar. Vplivni svetovalec g. Mussolinija senator Cipicco, si je predstavljaj, da asimilacija (eufemistični izraz za raznarodovanje) bo dovršena v par letih. Kako razočaranje je moralo nastati v Rimu po tolikih letih ko so dobivali poročila, da vžlje vsemu aparatu, vsem tisočem plačanih in neplačanih agentov in ovaduhov, ki bdijo pažljivo nad sleherno besedico našega človeka, to ljudstvo sedaj v letih 1933, 1934 in 1935 postaja še bolj neizprosno sovražnik svojih zatiralec, ki so mu odvzeli vse kar je imel, pravice, zemljo, dobrobit. Vse je šlo. Ostala je le pregovorna italijanska mizerija. Ko so pred leti malo ponehala nasilstva fašistovskih tolpa, ki so zažgale »Balkan« v Trstu itd. začelo je njihovo časopisje v nebroj člankih zasmehovati naš jezik, češ da je to »idioma carsice« (kraško narečje) kulturno zaostalega naroda, da naše ljudstvo živi življenje primitivnega naroda, kjer v enem prostoru bivajo ljudje in živine. Take in enake stvari je napisal Mirko Arde-

ZADARSKI „SAN MARCO“ I ZAGREBAČKI „OBZOR“

»FAŠIZAM NEĆE ZA SADA DIRATI U SLAVENSKULITURGIJU U ZADRU«

U zagrebačkom »Obzoru« je 10. januara izašao dokumentovan članak o zadarskoj nadbiskupiji i Hrvatima. Zadarski »San Marco« donasa sada preko tri stupca odgovor na taj članak i nastoji dokazati kako Hrvati falsificiraju povijest.

Medjutim ti dokazi u »San Marco« nisu ni važni ni interesantni, jer je sve to čorbine čorbe čorba raznih dalmatinskih iredentističkih historika, kao Čipka, Prage, Tacconia, Bakotića i dr. Ali interesantna su neka tumačenja »San Marca« o toleranciji fašizma i

ilustriraju najbolje instrukcije koje ti dalmatinski »iredentisti« dobivaju iz Rima.

Tako »San Marco« veli:

»Za sada nema niko namjere da zabrani slavensku i glagoljašku službu božju u crkvi Svetog Mihovila — premda bi se to moglo učiniti. A kada bi ta glagoljaška služba božja bila ukinuta to ne bi imalo nikakove praktične vrijednosti, jer bila misa latinska ili glagoljaška, koptska ili maronitska, ona bi bila svejedno nerazumljiva vjernicima bilo koje narodnosti.

A na kraju završava:

»Neka se »Obzor« umiri. Nepotreban ostatak slavenskog jezika u crkvi Svetoga Mihovila bit će, na žalost, još toleriran, ali ne radi njegove praktične vjerske koristi, već radi ultratolerantne velikodušnosti fašizma, koji je uvijek pokazivao — usprkos »Obzoru« — i pokazuje i sada kako može da podnese i ovo, a i štošta drugo iz ljubavi za mirom.

Ni junački ni fašistički, ali eto: tako zapovijedaju iz Rima, a — strah je vrag!

CONTE SFORZA O RAPALSKOM UGOVORU

i žrtvovanju pola milijona Jugoslavena Italiji

Grof Carlo Sforza, bivši talijanski ministar vanjskih poslova baš u doba potpisa Rapalskog ugovora, sad u emigraciji, već je u više navrata pisao o Rapalskom ugovoru i mi smo to registrirali. Bilježimo i ovo, što je prošlih dana napisao u češkom listu »Lidove Noviny«. Ne upuštamo se u komentare, nego donosimo stvar samo kao dokument o priznavanju Talijana, da nas ima u granicama Italije 600.000. On piše:

»Beneš je bio tvorac saveza izmedju Praga i Beograda, zaključenog u augustu 1920 godine. Italija je dala formalnu pomoć ovome savezu u novembru 1920 g. kada sam u Rapalu zaključio ugovor s Jugoslavijom, koji je obećavao Jugoslaviji talijansku pomoć za slučaj, da ponovo iskrse habsburška opasnost, čije je uklanjanje stalo moju zemlju 600.000 njenih sinova. Jugoslovenski opunomoćeni delegati bojali su se nepopularnosti — naročito su se bojali,

da će i suviše prekoračiti instrukcije, s kojima su otišli iz Beograda — ako dobivaju pristaju na to, da nam ostave pola milijuna Slovena, koji žive na talijanskoj strani Alpa. Bio bih izdajica svoga naroda — naroda, o kome mogu reći, da je u toku hiljadugodišnje historije progonoio diktatore, kao u doba lombardijske lige i da se nikad nije upuštao u zavojevачke ratove — bio bih izdajica ovog naroda, kada mu ne bi osigurao zaštitu neuporedive tvrdjave, kao što su Alpe. »Zar ne osjećate«, rekao sam jugoslovenskim državicima, »da ćemo ovo Jadransko more, oko kojega se tako istrajno svadjamo, morati jednog dana da branimo od još veće opasnosti Drang nach Osten, nego što je bio onaj, koji smo doživjeli 1914 godine? Možda ćemo jednog dana morati da branimo Trst i Pulu od istih onakvih težnji, kao što su one, koje će ugrožavati Ljubljano i Zagreb.«

NOVA BREMENA NAŠIH OBCIN

Občina Il. Bistrica najela nadaljnjih 370.000 lir posojila

Reka, januara 1936. — (Agis). — V reški pokrajini je bilo pred kratkim na posebni seji pokrajinske uprave dovoljeno raznim občinama, da najameju nova posojila, nekaterim celo za milijonske zneske. Med drugimi je tudi ilirsko-bistriška občina, kateri je dovoljenih nadaljnjih 370.000 lir posojila, ki pa je že nekaj let, to se pravi, odkar je prešla uprava v italijanske roke, obremenjena s posojili, ki gredo baje v milijone. Vendar pa nima niti Bistrica, še manj pa Trnovo in ostale vasi od teh posojil nobenih koristi, pač pa čimdalje večje občinske davke. Ceste so zlasti v zimskem času blatne in skoraj neprehodne, poleg tega je Trnovo brez pitne vode, ker so vse privatne in javne vodnjake že pred leti zapečatili. Tudi električne razsvetljave, katero bodo imele kmalu skoraj vse vasi, Trnovo še nima, razen malenkostne instalacije po vasi

in v nekaterih javnih lokalih. Kljub temu, da so bile vse te naprave in instalacije že zdavnaj v načrtu, menda tudi v proračunu, občanom pa že neštokrat obljubljene in zagotovljene, do danes ni še ničesar storjenega v tem pogledu.

V ISTRI SO MORALI DAROVATI PRSTANE IN PLAČATI SE PET LIR

Reka, januara 1936. — (Agis). — Po nekaterih farah v Istri so morali ob »prostovoljnem« darovanju prstanov plačati ljudje še pet lir, za kar so dobili nazaj aluminijast prstan. Tako so po nekaterih krajih fašistični oblastniki na svojo roko iskristili to priliko, da so zopet prizadejali našim ljudem čim večjo škodo.

*

Položaj Italije u Evropi oslabio je. Ovo odlično znaju u Berlinu, piše moskovska »Izvestija«.

ŠTEVILO PRISILJENIH ITALIJANOV SE VSAKO LETO VEĆA

Reka, januara 1936. (Agis). — V reško pokrajino, kot ljudi v Reko samo, se je v teku let priselilo veliko število italijanov iz notranjih pokrajin države. Zaveli so vsa boljša mesta in položaje, pa tudi delavskih družin je brez števila. Vsako poletje prihajajo novi priseljenici, ko so razna sezonska in javna dela otvorena, ko se pa sezona teh del zaključuje ostajajo, kljub temu, da so brez dela in brez zaslužka. Od raznih ustanov, zlasti pa od občinskih uprav dobivajo podpore tako, da se preživljajo tudi v času, ko so brezposelni. Naši brezposelni, katerih število se vsako leto veća zaradi priseljencev in drugih neugodnih okoliscin, pa ostajajo brez dela in brez podpor. Nobena ustanova in tudi občinske uprave se zanje ne zmenijo, pač pa jih pošiljajo v Abesinijo, kjer je baje »za vse dovolj dela in zaslužka« ali pa jih z raznimi prebavljivi pošiljajo čez mejo v »sosednjo državo«.

LAHKO TEBI, KER BOŠ OSTAL, MI PA BOMO MORALI ITI...

Reka, januara 1936. — (Agis). — Porazi, ki jih je doživela zadnje čase Italija v Afriki porazno vplivajo na Italijane, zlasti na priseljence v naših krajih. Ne samo, da molčijo o prej toliko prorokovanih zmagah, ampak tudi tožijo nad zgubami in porazi. Zlasti pa se boje enega, in sicer tega, da bodo morali oditi iz naših krajev. Tako se je že večkrat slišalo tarnanje italijanskih inteligentov napram našim češ, vi boste ostali, mi pa bomo morali oditi.

VOJAKI POSILJAJO DENAR,

ker ga ne morejo nikjer zapraviti

Trst, januara 1936. — (Agis). — Številni so slučajji, ko so vojaki iz Afrike poslali svoj skromni zaslužek domov. Zlasti oni, ki so v prvih linijah in ki ne morejo niti tistih par liric, ki jih tedensko dobe, zapraviti. Zavedajo se namreč, da so njih starši v velikih potrebah in poleg tega tudi, da jih sami ob najmanjši bitki ne bodo mogli več nikoli uporabiti.

magni v »Popolo d'Italia«. Pri tem je seveda pozabil na svoje južne sonarodnjake, ki živijo v resnici na tako nizki stopinji, da se ne morejo ponašati s svojo »2000-letno latinsko kulturo«.

Sicer članki te vrste nas spominjajo metod, ki jih je uporabljala avstrijska vlada l. 1860 da bi zabranila snavljanje slovenskih srednjih šol, kakor sploh posnemajo Lahi radi pokojno Avstrijo v marsičem. V svoji asimilacijski vojni — po zgledu žitne bitke — so najprej smatrali kot važno, da odpravijo slovenske učitelje in potem tudi druge uradnike v notranjosti države. Naši učitelji z svojim strokovnim znanjem so jim prinesli prosveto, katero bi zastopali od onih starih učiteljev, ki vodijo ti-sto res bomo šolstvo na jugu države, kjer vlada še analfabetizem in šolski obisk je skrajno nereden in kjer ne najdemo v vsaki vasič novi izgraženega šolskega poslopja, kot je to v Julijski Krajini slučaj, ampak je šola zmešana v kakih bajti ali kakem enakem prostoru. Na njihova mesta so pa nastavljali in še danes nastavljajo v novem duhu orijentirane učitelje. Vsaka mala frakcija ima že šolo in poprejšne šole so razširili na večrazrednice. Gostilničarji in trgovci morajo biti vpisani v stranko. Ako najdejo na njih kak madež, da so se pregrešili proti fašističnim idejami, jim pretijo z izgubo obrtnice. V mestih morajo naši obrtniki govoriti s klijenti italijansko, da se čuva italijanstvo mest. Na deželi ni to izvedljivo radi kompaktnosti naselitve našega življa.

Tekla so leta, pa sadovi te asimilacijske kampanje so izostali. K boljemu razumevanju italijanske raznarodovalne politike, je treba ločiti centralno vodstvo od lokalnih faktorjev. Iz centrale prihajajo direktive, ki so sklenjene na podlagi poročil deželnih tajnikov (voditeljev deželnih fašistovskih organizacij), prefektov (predstojnikov upravnih oblasti) in svetovalec, ki jih ima centralno vodstvo. Za Julijsko Krajino je bil najupljudnejši že imenovana sen. Cipicco, rodom iz Trgira. Kakor številne korupcijske afere se samo tiho od ušesa do ušesa prenašajo, da bi uverili svet da pod fašizmom ni ne korupcije in drugih enakih pregreškov, tako tudi centralne fašistovske

oblasti ne zvedo kaj počenjaio njihovi oprode v posameznih pokrajinah. Znan je prosluli goriški kvestor Modesti, ki je umetno insceniral vrsto napadov na miličnike, stražnike. Tudi prepovedi slovenskega petja ni bila povsod izvedena. Dobilo se je vasi, kjer vžlje prepovedi so slovensko peli. Pač lokalni faktorji. Tu enkrat za izjemo v našo korist, kar je pač zelo redek slučaj v analih križevce poti našega ljudstva.

Vse to se je moralo povedati, da se lažje razume vzroke gospodarske propasti našega ljudstva. Pred vojno smo imeli na Goriškem malega kmeta, ki se je osvobodil varuštva raznih grofov, le v Brdih je ostajal še kolonski sistem, kjer je kmet deloma obdeloval tujo zemljo. Z italijansko okupacijo je trenutno zagospodarilo čez celo deželo navidezno blagostanje vsled inflacije in zamenjave avstrijskih novčanic. Toda kmalu zatem se je pojavil na torišču hipotekarni zavod iz Verone. Naš kmet v svoji nezaupljivosti proti vsemu kar je bilo laško, je prorokoval, da bo vse zopet od grofov tako kot je v Italiji. Toda grofje so poslali Hipotekarni zavod iz Verone da razprostre tu svoje mreže. Naši kmetje navajeni na visoke cene, za katere so prodajali svoje prideleke, so radi nasledili različnim agentom, ki so ponujali hipotekarna posojila tega zavoda. Denar so porabili za nakup zemljišča in si mislili, da povračilo izposojenega denarja jim bode lahko, saj takrat se je izkupilo s prodajo ene živine že lepo svoto. Drugi pa so zmrvili ga v nepotrebne in brezplodne investicije, tako da od istega niso imeli nikakega haska.

Dolg je pač ostal in vsako leto je bilo treba odplačevati amortizacijske obroke in z rastočo krizo je bilo vedno težje najti potrebnega denarja. Likvidacije vojne škode so prinesle nova nepredvidena bremena. Zidali so preveliko hiš, ali pa so padli v pest kaki brezvestni stavbeni zadrugi, katerih je zmrgolelo — ki je pobrala predurjem pri zveženem zavodu in ni nič napravila. Za premanjkljaj je zvezni zavod v Veroni vpisal hipoteko na dotično posestvo.

Vsa ta posojila, ki so jih dobili od države so imela že začetka tendenco spraviti

našega kmeta v odvisnost gorimenovanih zavodov, katerim je vlada poverila posebno misljo v teh krajih. Namen je bil tako oči-viden, ker vsakdo kdor je hotel je dobil posojilo na hipoteke. Te so imele pravico prednosti pred vsako drugo hipoteko. Bilo je mnogo opreznih, ki so raje stanovali v priprosti baraki, kot da bi izročili zidavo svoje porušene hiše kakemu takemu podjetju ali vželi posojilo od hipotekarnega zavoda v Veroni. Ako jim je bilo treba denarja so se zatekli k domačim posojilnicam, do katerih so imeli zaupanje. Iz tega vidimo, da Hipotekarni zavod iz Verone je bil osnovan za gospodarsko uničevanje našega življa. To ni gola fraza. V začetku krize so v vseh skoro državah donesli zakone, da več ali manj zaščitijo kmeta pred zlimi posledicami pada cen kmetijskih pridelkov.

V Julijski Krajini nasprotno je začel gor-navedeni zavod z sistematičnim izterjevanjem teh terjatev. Poslal je posebnega svojega odvetnika v Gorico, da so dražbe šle bolj izpod rok. Na dražbi je kupoval samo ta zavod in njegovo posestno stanje se je množilo. Pridobil si je na dražbi ta poses-tva za najmanjši ponudek t. j. za desetino cenilne vrednosti. Sveda se je to zgodilo postopoma da začetka se niti ni opazilo, toda s časoma je bilo vsakemu jasno, da gre tu za že v naprej sestavljen program.

Nikdo se ni obregnil ob tako odoruško (desetina cenilne vrednosti) eksproprijacijo. Med tem pa so polagoma šla na ta način pešestva za vrednost od 3—4 milijonov lir v roke hipotekarnega zavoda v Veroni. Naše posojilnice niso mogle pomagati, ker so polagoma postajale tudi one ne-likvidne. Kmet na Goriškem živi v prvi vrsti od vinskega pridelka in je vsled tega prvi občutil posledice krize ker izvoz ita-lijskega vina je zastajal in to je tlačilo cene temu pridelku. Kmetov izkupiček pa kakor vemo je najprej za kritje davkov, ki so visoki in še višje so občinske dav-sčine. Ako ne plača točno istih takoj dražba in kravea mora iz hleva. Ako je ni prodal prostovoljno, mu jo eksekutor proda. Na ta način so se praznili hlevi in v goto-vih vaseh se niti ne bojijo eksekutorja, ker ne najde več zarubljivih predmetov.

VIKTOR CAR-EMIN:

SVRŠENO JE!

Viktor Car Emin

Od sve one žuči, što ju je naš narod u Istri morao da ispije, još je ostala jedna kap. I prije nekoliko dana, na samo Novo ljeto, stigla je iz Rima zapovijest, da se i ta posljednja kap ustrane našima u grlo. I narod je morao da je proguta.

Onoga naine dana, na samu Novu Godinu, našoj dragoj hrvatskoj riječi zadan je posljednji udarac: izagnana je i iz naših crkvi, s oltara i sa »korac«. Svršeno je! — kao što je kazao na križu Isus, kad su mu ono turili ocat u usta.

Došlo je kraju! Volja Rima ispunjena je. Od sada će se i u našim malim seoskim crkvicama umjesto hrvatskog »Vjeru-jeme« pjevati latinski »Credo«. Razlika će biti u tome, što je do sada ono »Vjeru-jeme« pjevao sav narod u crkvi, dok će to od sada pjevati sam pop na oltaru ili kakav sicilijanski plaćenik na koru.

Dugo je trebalo, dok je do toga došlo. Kušalo se sve i sva: iznajprije silom, zatim umiljatim riječima, obećanjima, pa opet silom, svakojakim grožnjama — ništa nije koristilo. Narod je ostajao tvrd, i uporno je odbijao sve pokušaje, koji su išli za tim, da ga se predobije za onu promjenu: — pustio je, veli, da mu odnesu sve, ali ove posljednje svetine, svoje staro hrvatsko, crkveno slovo ne da!

A narodni svećenici, oni sviješnji i hrabriji, oslanjali se o narod svoj, i kad su ih tudjinski, mržnjom prožeti biskupi gurali da izvrše promjenu — koju da toliko želi Sv. Otac! — odgovarali su, da oni ne mogu protiv volje naroda, da im ni duša ni srce ne daju, to više, što su duboko uvjereni, da bi svaka takva promjena mogla da povuče sa sobom teške posljedice i za duševni mir vjernika i za ugled same crkve.

Ali je naposljetku nadvladala sila. Biskupi pozvali svećenike i odbusili im odrešiti i oštro: ili će izvršiti promjenu ili ne će imati više pristupa u crkvu! Trebalo je dakle birati: li pokoriti se ili otići i dati

mjestu drugome, koji će promjenu izvesti spremno i rado.

Narod je razumio, i mahom razabrao, da otuda izlaza nema. I još nikada se nije osjetio tako ponižen, jedan i rob u tim trenucima, gdje ga evo na pravdi Boga i sam nasljednik Hristov na zemlji gura u očaj.

I tako se na samo Novo ljeto izvršila promjena. Umjesto »Gospodin pomiluj« čulo se »Kyrie eleison«, umjesto »Slava« — »Gloria«, umjesto »Pomolimo se« — »Oremus« i tako redom. Ljudi su to primili apatički, mirno. Jedni da ne prave smetnja svojim dušobrižnicima, drugi tješeci se da to i onako ne će dugo potrajati...

Poslovice: svaka sila za vremena, kao da u ovo posljednje doba nekako sama od sebe nalijeće na usta onim našim ljudima preko...

I mi stojimo danas pred surovom, nekršćanskom, bogumskom činjenicom: jednim grubim potezom pera oduzeto je našem narodu u Istri tisućljetno pravo, da može u svojoj lijepoj materinjoj, hrvatskoj riječi slaviti Boga u crkvama, što ih je on sam svojim žuljevima, svojom mukom podigao. Dok to gledamo, sami nam od sebe dolaze oni davni dani, kad se u našim istarskim crkvama nije čula nikakva druga riječ osim naše, kad se na oltarima našim nije čitalo ni jedno drugo slovo nego ono naše drevno, glagolsko. A sada? S tugom što srce steže, gledamo u odbačene ostatke starodrevnih glagolskih misala, u stare evangelistare, ščavete, kao i u listine glagolski pisane, u sve te mile i slavne spomenike, što su nam ih ostavili naši stari svećenici i mislimo na teške, oštre, dugotrajne, možemo reći vještice borbe, što su ih naši morali u vijekovima da izdrže u obranu našega staroga slova! Biskupi su i u ona davna vremena bili većinom Talijani, pa su s dubokom mržnjom i otrovnim prezirom gledali na naše pope-glagoljaše i gonili ih i tužakali i držali ih pod vječitom sumnjom. Ti su biskupi upotrebljavali sva sretstva, i dopuštala i ona nedopuštala, u svrhu, da iz naših crkvi istrijebe staro narodno slovo, ali nisu uspjeli, jer je otpor naših svećenika i naroda našega bio jači od njih. Borba se prenijela i u novo doba, i trajala je u sve vrijeme našeg narodnog preporoda. I tada — prije velikog rata, kušao je Beč da iskorijeni naše hrvatsko pjevanje iz naših crkvi, ali su se njegove intrige razbile o tvrdju volju naših ljudi, naših biskupa, svećenika i svih narodnih vođa. Trebalo je da dodje ovo strašno današnje vrijeme, da duša našega naroda izgubi svoje mjesto i u crkvi, u kući Božjoj...

A naš je narod u Istri iskreno pobožan. Njemu je crkva bila oduvijek jedino pravo utočište. Tako je bilo u starije doba, kad su ga gonili s jedne strane njemački baruni, s druge mletački signorotti: kamo bi god stigao — na sud, na opčinu ili bilo u koji ured — sve je na njega gledalo neprijateljski. Niti je on koga razumio, ni ko njega. Jedino na ognjištu i u crkvi osjećao se svoj, osjećao se čovjek. Narodu u crkvi, gdje je mogao svojim jezikom da razgovara s Bogom, da mu u sav glas iznosi molitve i hvale. Vanredno milo bijaše u

SMRT DVAJU ISTARSKIH SVEĆENIKA — ČEHA

Franjo Stavelik i Vjenceslav Klofanda

FRANJO STAVELIK

Rijeka, januara 1936. — U Karojbi je 19 o. mj. umro župnik Franjo Stavelik u starosti od 72 godine.

Franjo Stavelik ide u red onih svećenika Čeha, koji su pri kraju devetnaestoga stoljeća došli u Istru među Hrvate, i tu se potpuno asimilirali hrvatskom elementu, postavši i sami Hrvati, i obavljali svoju svećeničku i narodnu dužnost na opće zadovoljstvo i svojih crkvenih starješina i svoga duhovnoga stada. Stavelik je bio iz Moravske, a kao maturant stupio je u centralno sjemenište u Gorici, kao bogoslov porečko-puljske biskupije. Zaredjen je 6 srpnja 1890. Kao mlad svećenik služio je u župi Kašteliru, a zatim je imenovan župnikom u Karojbi, gdje je ostao sve do svoje smrti.

U Kašteliru je osnovao uzornu Pučku štedionicu, koja je blagotvorno djelovala ne samo u kaštelirskoj župi, nego i u okolišnim selima porečke biskupije. Kad je imenovan župnikom u Karojbi, Stavelik je uvidio, da je narodu potrebna uz crkvu i škola, i zato, kao i Grašić, sam otvara pučku školu i vodi je uzorno sve do pred rat, kad je u Karojbi osnovana pučka škola sa posebnim učiteljem. Osim toga osnovao je u selu i štedionicu, koja je bila uzorno vodjena i preko koje se narod privikavao maloj, sitnoj štednji.

U teškim prilikama, koje su nastale poslije rata, Stavelik je ostao na svom mjestu, premda su mu vlasti neprestano pravile velikih neprilika. I u tim teškim okolnostima nije klonuo, nego je radio, koliko je mogao i kako je mogao.

Kad se 1925. počele osnivati organizacije Seljačkoga saveza po Istri u svrhu, da ekonomski pomognu narodu, Stavelik je bio jedan od najaktivnijih radnika na tom polju. On se sav dao na provedbu te organizacije, i seoska organizacija u Karojbi bila je centrala za 4 okolišna mjesta. Baš Stavelikova organizacija Seljačkoga saveza učinila je mnogo koristi narodu dobavljanjem različitih gospodarskih potrepština i životnih namirnica seljacima uz vrlo pogodovne cijene. Cijene produkata, koje je prodavao Seljački savez bile su redovito za jednu trećinu jeftinije od cijena kod talijanskih trgovaca. Razumije se, da su talijanski trgovci kivnim

onim crkvicama našim. Cijeli sat zvala bi zvana vjernike k službi Božjoj; najprije ona tanka, a za njima ona krupna. Njihova bi se zvonjavanja razlijevala po našim uvallama i dragama i svijet bi na njihov poziv izlazio iz svojih kuća i žurio se u crkvu, punu mirisa tamjana i rodnog bosiljka. Na zornicama sva bi crkva pjevala: »Poslan bil andjela, na Božić« »U seji vrimoc, u korizmi« »Staje mati...« na Veliki petak »Puče moj...« na Uskrsnu! je kako j' rekale — i sve te i tolike druge pjesme silazile su u duše, a iz njih se skrušene i tople dizale k Bogu i narod je

okom gledali na rad Seljačkoga saveza, pa su nastojali, da vlast zabrani rad Saveza, što im je napokon i uspjelo na veliku žalost župnika Stavelika i na veliku štetu naših seljaka u Istri.

Ovakvim svojim radom i iskrenim pristajanjem uz naš narodni pokret, Stavelik je uvelike zadužio naš narod u Istri, pa je bio općenito cijenjen i voljen. Neka mu je laka istarska zemlja, koju je on toliko volio!

VJENCESLAV KLOFANDA

Umro je 23 prosinca 1935 na Brgradu, u riječkoj biskupiji, par kilometara od granice. Skromno je živio, skromno i nekako u potaji je i otišao s ovog svijeta u 70 godini svoje dobe. Mnogi naši ljudi u Kastavštini još će se ga sjećati, jer je od g. 1890—1909 službovao kao kapelan u Sv. Mateju, gdje je svojim blagim načinom i nesebičnim postupkom ostao narodu u najboljoj uspomeni.

Teška i naporna služba već ga je rano slomila, te je morao da potraži lakšu službu, a tu je dobio kao kapelan ekspozit na Brgradu. Sv. Matejci su sve do nedavna rado hodočastili sv. Kuzmi na Brgradu, pa ne bi prepustili da pri tom ne pohode i svoga bivšeg obljudjenog svećenika, da s njim u razgovoru obnove stare uspomene. Na Brgradu služio je aktivno dok su mu sile dopuštale, naime do g. 1923., a otada do smrti živio je u kukavnoj penziji, koju je primao od talijanske vlade.

Pokojnik bio je rodom Čeh, jedan od onih mladića, koji su pred pedesetak godina došli u Istru, da popune prazna svećenička mjesta među našim narodom i da ga spase u vjerskom i narodnom pogledu. Kako i ostali njegovi drugovi i on se je sasvim uživio u naše prilike i postao po svom čućenju i radu potpuno naš. Bio je pravi svećenik po Srcu Isusovu, revan u službi i pobožan, tih i ponizan, a strpljiv kao Job u svojoj dugotrajnoj bolesti. Neka mirno počiva među našim svijetom, koji će još dugo s poštovanjem govoriti o njemu i njegovoj plemenitosti.

osjećao, da su mu i duša i srce bliže anđelima.

Sad je i to propalo! Možda će gdje i gdje ostati još po koja sitna mrvica: kakva »Zdrava Marija«, kakvo »Budi hvaljeno...«, što se pjeva, kad svijet izlazi iz crkve, ali i jedino kao prašak pepela u oči, dok jednog dana ne ode i to u nepovrat.

A narod? Već zalazi manje u crkvu, a kad mu odvedu posljednjeg narodnog popa, povući će se sasvim i tražit će druge puteve da dođe bliže Bogu.

BOŽIČ LADO:

NAŠ IDRIJSKI KOT

Ob petinadesetletnici ustanovitve in desetletnici nasilne ukinitve Idrijske realke.

I Idrija in Idrijčani se bodo spominjali letos dveh važnih obletnic: petinadesetletnice ustanovitve realke in desetletnice njene nasilne ukinitve. Vsem rojakom širom Jugoslavije, našemu rudarju v bosanskih in srbskih rudnikih, vsem našim izobražencem od najnižje družabne stopnje do najvišje, ki jo je mogel doseči naš človek, do ministrske, vsem bodo romale misli v naš kotel, k našim očetom in k našemu bivšemu zavodu. Pa tudi vsi naši znanci in prijatelji, ki so kdaj živeli pri nas, tudi oni se bodo spominjali zapuščenega koščka slovenske zemlje, v hribih in gozdovih, Bogu za hrbtom. Obujali bodo spomine, zvrstili se bodo dogodki, toda kljub temu ne bo mogel nihče zajeti in obseči v svojih mislih dobo med obema obletnicama. Prav tako pa je tudi nemogoče le na kratko opisati in orisati pomen zavoda, ki je živel sicer le kratko dobo, polno četrtino stoletja, a je že v tej dobi življenja udaril močan pečat vsemu našemu kulturnemu, političnemu in gospodarskemu življenju. Pod njegovim vplivom ni bil samo naš okraj, ampak cela Julijska Krajina, in sega celo preko njenih meja v našo svobodno državo. Ako bi hoteli podati izčrpen in točno sliko, pomen in zgodovino zavoda, bi morali poseči do njegovih temeljev, do našega delavca rudarja, do njegovega vsestranskega delovanja in življenja. Toda nimam tega namena. Prebogat in preobširno je to polje, do danes žal še celina, a z največjo hvaležnostjo čaka našega političnega in kulturnega zgodovinarja, pa tudi pesnika in pisatelja. Niti enega niti drugega še nimamo, le majhen drobec lastne zgodovine smo rešili pred uničujočo tujevo nasilnostjo.

Namen teh vrstic ob obeh obletnicah je samo usmeriti naše misli v našo dolino, k njenemu žitju in bitju, saj drugega v današnjem razmerah tudi ni mogoče. Toda, če se mi posreči le to, tedaj je moj cilj dosežen.

Zato zasluži naša »Istra« izraze globoke hvaležnosti vseh nas, ki nam v srcu utripa vsak dan neutešeno hrepenenje, prepojeno z ljubeznijo, po rodni zemlji onkraj gora.

NAŠ SVET IN LJUDJE.

Idrija in vse kar v njej živi in biva tvori svet zase. Narava sama je dala našemu okraju posebno lice in mu ostro začrtala prirodne meje na vse strani sveta. Obširni srednjegorski svet odreže na severovzhodu in severu globoka dolina Idrije, v katero strmo padajo visoki bregovi gora. Na zapadu meji ves ta svet Spodnja in Gornja Tribuša, na jugu Belca, Idrija in Zala, na vzhodu pa razvode med Jadranskim in Črnim morjem. Ves ta svet tvori prehod med Alpami in Krasom. Idrija razdvaja prehodni alpski svet od protijugu smerom bolj oživiljenega Krasa. Gorska slemenca so široka, pobočja strma, doline ozke in globoke. Kakor vse dinarske podolžnice se vlečejo tudi idrijske od severozahoda proti jugovzhodu. Naše vode teko in se odteka po površini zemlje, kajti podlaga gorovja tvorijo kamnine, ki ne propuščajo vode. Zato so gore kakor tudi doline normalne in naše pogorje ima značaj pravega gorovja.

Geološko sestavljajo idrijsko gorovje apnenici, laporji in dolomit triadne in kredne dobe. Podlaga triadnim tvorbam pa tvorijo ilovnati škriljanci in peščenjaki v katerih je zasidrano bogato živosrebrno ožilje.

Ves ta svet leži na važni prelomni črti imenovani idrijska prelomnica, ki je zarezana in strmo odsekana od Kobarida, Tolmina, Tribuše, kanomeljskega Razpotja in idrijske kotline na notranjski Ravnik ter dalje k Cerknici.

Izrazita prelomnica je nastala v najmlajši dobi naše zemlje, ko je delovanje podzemeljskih sil dvignilo prvotne sloje, zrahljalo in pretvorilo zemeljske plasti na sedanjem živosrebrnem jedru v bogati rudnik. Zato je prav temu slučaju prirodne igre pripisati nastanek rudnika in Idrije.

V tistih davnih časih tudi še ni bilo doline Idrije, pač pa v višini Idrijskega loga in Zadloga obširna planota, naklonjena na logaško stran. Po tej planoti je te-

kla proti sedanjemu Logatcu tudi prvotna Idrija in je zginjala v kraškem svetu. Nekje pri Spodnji Idriji pa je baje izvirala druga reka in tekla proti zapadu. Tekom dolgega časa se je tok Idrije spreminil in dobil današnjo smer in obliko.

Zemljepisci dele idrijsko gorovje v pet skupin. Med dolino Kanomlje in Idrije, od Spodnje Tribuše do Spodnje Idrije, v smeri od severozahoda proti jugovzhodu se dviga 16 km dolg greben. Glavni vrhovi tega hrpta so: Utrski vrh (748 m), Vrhovec (1078 m), Rzelj (1019 m). Nad Krnicami zavije greben proti vzhodu in doseže v Jelenkom (1105 m), priljubljeno izletno točko z bogatim rastlinstvom, največjo višino. Poprečna višina tega grebena znaša komaj 950 m. Vzhodno in severno pobočje Jelenka tvorijo Masorske planine, pašniki, ki padajo strmo v dolino Idrije. Pri Rzelju se odcepi naravnost proti severu drug greben, na katerem stoji vas Jagrše in konča v dolini Idrije. Vzporedno s tem grebenom se pri Vrhovcu odcepi šebreljski hrbet, ki je zelo širok in gosto poseljen.

Vzporedno z glavnim grebenom, pomaknjen proti jugovzhodu leži drugi glavni hrbet, med Kanomljo, Gornjo Idrijo in Belco ter med Hotenjem in Idrijo. Od pravega grebena se loči na Oblakovem vrhu (725 m), ki ga pozna malone vsak Idrijčan, ki je kdaj pešal čez Kanomljo proti Sv. Luciji. Ta greben je precej razsežen in ima mnogo odrastkov in vrhov. Nad Gačnikom in Hotenjem je Gabrovo brdo (885 m), dalje proti jugovzhodu so Mačkove laze (1067 m), nekaj drugih vrhov nad 1000 m in visoka planota Planinica (1152 m). Visoka planota Planinica, nagnjena proti zapadu kjer strmo pada v Razorih proti Idriji, se dviga do vasi Vojsko (1087 m), ki je bila najvišja župnija na bivšem Kranjskem. Izza te planote se spenjajo vrhovi: Cikelj (1110 m), Kotlovski vrh (1165 m), Skolj (1129 m), na bivši deželni meji Bendijski vrh (1040 m), ob cesti Vojsko—Idrija pa Potok (1063 m). Greben konča s hleviško Planino (907 m) nad Čekovnikom in Jalovcem nad Belo (742 m). Planina je ena najlepših razgledov nad Idrijo in priljubljena izletna točka. Razgled je sijajen proti Triglavu in Kamniškim planinam.

Proti Idriji imamo še Rejčev vrh (877 m), nad Idrijo Kobalovo planino (829 m), Kopački vrh, gol na južni strani, zaraščen na vrhu in na severni strani, za njim pa Cerkovski vrh (757 m) s krasnim razgledom na koleno Idrije pri Sp. Idriji.

Tretja skupina grebenov leži med Gačnikom do Idrije in Belce. Glavni vrhovi so: Jelenji vrh (1147 m), Osrednik (883 m), Črna draga (920 m), dalje proti jugovzhodu pa Sleme (1103 m) in Osrednik (674 m).

Vse tri skupine leže na levem bregu Idrije, ki jih skoraj popolnoma oklepa. Na njenem desnem bregu pa imamo še dve skupini. Prva skupina leži proti jugu in tvori razvode med Črnim in Jadranskim morjem. Začenja na severu pri Poljanščici, teče proti jugu in se pri Prapretnem brdu (1009 m) cepi v dve veji proti vzhodu in jugovzhodu. Zadnja posega v južno alpsko predhribje in še čez Gradišče (995 m), čez Mrtnik (891 m) nad Idrijo in Zirovnico tja k Jeličnemu vrhu (854 m) s številnimi vrhovi do Mravljščica (865 m).

Zadnja skupina pa je že večinoma tostran državne meje in doseže najvišji vrh v Zaplani nad Vrhniko. Zadnji dve skupini sta bolj podobni razsekanim planotam. Gričevje je proti vzhodu nizko in dobiva popolnoma kraško lice, ima kotanje, razorana tla, požiralnike in tudi nekaj podzemeljskih jam, ki so pa, vsaj zanimivejše, že vse v naši državi.

Idrijsko gorovje, idrijski svet teži in visi po svoji naravi proti zapadu. V najboljši dokaz nam služi Idrija, s svojimi dotoki, ki je glavni Sočini prtok. Izvira v Razorih pod Vojskim, teče proti jugovzhodu, dobi v Beli prvi pritok Belco in teče nato proti severovzhodu. Pred mestom dobi še Zalo in Ljubevščico z desne strani, z leve pa v mestu potok Nikovo, pri Spodnji Idriji pa Kanomljo. Nato teče proti severu in severovzhodu do Zelina, kjer dobi Cerkliščico in potem še več manjših pritokov: Oluško, Jesenico, Sevnico in Kozarski potok. Pri potoku Daberščku se zasuče proti jugu do Stopnice, nakar obide v velikem loku Šentviško goro, sprejme še Tribušo z Gačnikom in Hotenjem in teče proti severozahodu proti Soči, v kateri konča pri Sv. Luciji svojo 55 km dolgo pot.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

† JOSIPU TRUBIČU-DOBRINJCU

Doma sam prihajal — kako sako le-
to — k našoj dobroj staroj mame. I va-
vek sam se večer po naših »Glavicah«
nastavljal i žejno naslišal, ako će mi
od kuda vetar trmuntana do uha pr-
nest glas domačega kanta... Ni gla-
sa ni truska — od nikuda! »Kako da j
neki z rukun preko pasale«. (A kad san
bil miči puli mami, sused mi j' pod sa-
mun kućun, Mate šendikov, va velu so-
pel mlo sopeval!). Zamuknula je naša
draga starina... Namesto nje se tamo
nejde z duga čuje, kako neko po novu
beje, a mane se j' se videlo, kako da se
črna noč okol mane smeje... A potle
j' Tebe bil Bog prnesal va naše strani,
vrnula se j' duša va ovi kraji — i va
me. Ti si svojen »grlon od slavič« ta-
knul va dušu i srce seh i sakega: po
Kastavščine sopet je skrsnula od mrt-
veh naša starinska nota i se ki god je
počel pokantevat Tvoju »Marice divoj-
ko, ti si dobra roda«, »Da ne bi ljubavi,
svita ne bi bilo« i puno još drugeh sr-
dačnih, ke si se bil navadil doma, va
Tvojen i mojen dragen Dobrinje, kade
još i danas živu najbolji kanturi i lepe
kanturice. Ni sam nisi znal, ko velo do-
bro si nam s ten storil i ki glas si za
sobun pustil.

Prerano si nan odašal, rano naša!
Rad biš za znan-bil još čuda puti Ka-
stavščinu obač i z Mateton Jardason
milo navijal. A si bimo to bili od sega
srca želeli, zač Ti si bil — kako nijedan
drugi-zvan i ubran, da pomoreš čuvat
naše dobro od nekada: da nam se ko-
ren po sen sega ne zatara i da mlajuhi
nekako bolje poštuju starejeh. (Baš
onega dneva, kad si po zadnji put hitil
žlicu na policu, bil je pul mane Tvoj i
moj i naše starini veli prijatelj Ive Je-
lenović-Dobrinjac: i kako da bi nan
neki rekal, navili smo gramofon i za
sun žejun poslušali Tvoje pločil Ki bi
nan bil to rekal on večer, da si nas za-
vavek pustil. Morda si pak, brižan, nan
dven prven prišal se javit onu noč...)
Bog neka Ti plati, dragi Trubiču! Mi Te
pozabit nečemo i ne smemo! Živet češ
s nami i mej nami, dokle god bude Ka-
stavac, ki imaju srca i ljubavi za svoj
kraj i za svoju starinu!

Va Zagrebe, 24 antonščaka 1936.
I. Matetić-Ronjgov.

Sušačke »Primorske novine« prenašaju
iz božićnog broja »Istre« članak Ivana
Matetića-Ronjgova pod naslovom
»Kako da sačuvamo naš muzički folklor«,
pa na osnovu tog članka pišu o primor-
skim narodnim običajima.

OCENE BEVKOVIH »PASTIRCEV«

Kritik Budal piše v »Ljubljanskem Zvo-
nu« o Bevkovih »Pastircih« ki so izšli v
izdaji »Mladinske matice« to-le:

»Bevkovi mladinski spisi se množijo ka-
kor nemladinski. »Mladinska matica« je
izdala že tretjo njegovo knjigo »Pastircev«.
Nekaj drugih je izšlo v Gorici in Trstu.
Glavni znaki Bevkove umetnosti bijelo iz
vsake strani, iz vsake vrste: preprosto ni-
zanje pokrajinskih in vremenskih vtiskov,
naravno pribijanje trenutnih dogodkov in
ugotavljanje razkosanih čuvstev, na videz
sama enostavna duševna drobnjav, nič
zapletenega, zavitega, težkega — dokler
se po par poglavjih mahoma ne zaveže, da
si v mreži, v razburkanem vrtincu člo-
veških prastrasti...

Bevk je odličan oblikovalec temnih
strani človeške duše, ki se za zunanji svet
otključuje pretežno v lopovščinah in zločin-
ih. Tu jih je pestro prigršče zajel pri iz-
viru, kjer še žubore in ne podirajo jezov,
a se že čuti, da jih pozneje kdaj še bodo.
Vse je tako napleteno, da bi se moralo
končati s kakšno smrtjo v prepadu, kakor
v »Jagodi« in v mnogih Bevkovih gorskih
povestih. Če si je Bevk pri tem idiličnem
koncu naredil kaj sile, je vendar zaklju-
ček otroškemu svetu zelo primeren in za
pastirce samo začasen; življenje jih bo že
se bolj po bevkovski motalo.

V isti štev. »Ljubljanskega zvona« je
priobčeno še tole:

»Citatelje bo nedvomno zanimala sod-
ba o publikacijah Mladinske matice, ki jo
je napisal ruski prevajalec in dober po-
znavalec vse slovanske in otroške litera-
ture N. Bahtin. — Ugajajo mu Bevkovi
»Pastirci«, o katerih meni, da bi z malimi
izpremembami lahko izšli v ruščini. (Čudi
se, kako more biti v »tako katoliški de-
želi« dopuščen stavek »Bog je bil srdit«).
Seveda je malo upanja, da bi rusko otro-
ško založništvo izdalo knjigo, v kateri ni
govora o ekonomskih vzrokih revščine.«

DONESEK K ZBIRKI „NARODNI OBIČAJI V JULIJSKI KRAJINI“

»KAMENJANJE SV. ŠTEFANA«.

V Boljuncu v severni Istri imajo edin-
stven običaj, da na dan sv. Štefana (t.
j. 26. decembra) »kamenjajo« deco.

Po popoldanski službi božji se zbe-
rejo otroci na »Gorice«, t. j. na prostra-
nem, podolgovatem trgu sredi vasi. Izza
voglov pridejo odrasla dekleta in prič-
nejo obmetavati zbrano deco z jabolki
in pomarančami. Deca je takega »kame-
njanja« vesela in četudi ji včasih pri-
leti kako jabolko naravnost v glavo,
vendar hiti pobirati sadje.

„SV. TRIJE KRALJI“ V TRŽAŠKI OKOLICI

Koledovanje sv. treh kraljev je v
navadi po vsej slovenski zemlji. Ta na-
vada se je ohranila prav pred ozidjem
Trsta. Še danes hodijo otroci v Barkov-
ljah, Rojanu, Sv. Ivanu, Rocolu in
Škedenju na predvečer sv. treh kraljev z
lučko od hiše do hiše in pojejo tole
pesem:

Razsvetljeni Modri
so prišli iz daljave,
iz Jutrove dežele
Jezusa molit.

Modri so vprašali:
»Kje more rojen bit,
Kralj nebes in zemlje,
sveta Odršenik?«

Zvezda božja pravi:
»Vam hočem znamenit,
za mano se podajte
in pojte ga častit.«

Zvezda se ustavi
nad revno štalico,
v ljubezni sveti, previ,
pastirci molijo.

»Ubožna revna štalica
od zunaj se nam zdi,
stopimo vanjo grešniki,
velik zaklad je v nje«

D. L.

SADRŽAJ MALOG ISTRANINA

Jubilarni broj »Malog Istranina« (sije-
čanj 1936) donosi slijedeće priloge: Josip
A. Kraljić: O 30-godišnjici istarskog
omladinskog lista, Viktor Car-Emin:
Nekoliko uspomena prigodom 30-godišnjice
»Malog Istranina«, Rikard Katalinić-
Jeretov: Pjesma o Božiću, Vladimir
Nazor: Kako je Vladimir Nazor postao
omladinski pisac, Prikodražan: Snijeg,
Ernest Radetić: »Mali Istranin« iz-
van Istre, Ante Iveša: Za materinsku
riječ, — Majmun Klok, mali Jožić i njiho-
ve vragolije, Gabrijel Cvitan: Stari
Fran, Rikard Katalinić-Jeretov: Pjesma o
mojem žalu, — Dječje novine, Razno, Za-
gonetke i odgonetke.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjeseč-
no. — Pretplata iznosi 12 dinara na godi-
nu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za
inostranstvo dvostruko. Uredništvo i upra-
va nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20.
Telefon 59-31. — Vlasnik, izdavač i odgo-
vorni urednik: Ernest Radetić.

VSEBINA 4. ŠTEVILKE »NASEGA RODA«

Ribičić Uvodna. Kunčić Sošol-
ca. (Pesem). Selškar: Bratovščina
Sinjega galeba. Karaličev-Poto-
kar: Ižo-Mižo in Klan-Klan. Young-
Kunaver: Bivališča ljudi v tujih de-
želah. Bandrovski-Vodnik: Pro-
fesor. Ocvirk: Trije kralji. ***: Vse-
ved. ***: Trije potepuhi. ***: Zimsko
veselje. Zupančič: Od bombaža do
preje. — ***: Kako se ljudje pozdrav-
ljajo. — Zanimivosti iz zdravilstva v
Abesiniji. — Sicherl: Mladi smučar.
— Mladina piše. — Uganke. — Nagrade.
— Številka je izredno bogato ilustrir-
na in ima poleg ilustracij Sirka, Se-
deja, Ravnikarja še mnogo risb
in fotografskih posnetkov.

ČLANAK DR. MIJE MIRKOVIĆA O BELGIJSKIM SELJACIMA

U januarskom broju »Savremenih
pogleda« napisao je dr. Mijo Mirković
članak o belgijskim seljacima. Članak
je napisan na osnovu studija na samom
terenu — u Belgiji.

PREDAVANJE IVA GRAHORJA

V torek 28. t. m. je naš književnik
in kritik Ivo Grahor održal zanimivo
predavanje u Klubu primorskih akade-
mikov u Ljubljani.

Kao dobra domaćica
i mi poduzimamo
veliko čišćenje —
na našim
stovarištima
Stoga dajemo

20%
POPUSTA

na:

čitavu zimsku
robu.

MIKADO,
RAGLANE,
ZIMSKE KAPUTE
ZA GOSPODJE,
Boy-Baby.

20% popusta na originalne, od
tvornice propisane cijene.

ODLUČITE SE, DOK ZALIHA TRAJE!

TIVAR ODIJELA

RAD „JUGOSLAVENSKE MATICE“ U ZAGREBU U GODINI 1935.

Narod koji zaboravlja svoju braću u
ropstvu zanemaruje svoju dužnost!
Jugoslavenska Matica hrine se za to, da naš
narod ne zaboravi svoje braće u ropstvu. To je
njegov uzvišeni cilj. Ona prikuplja paru po paru,
da našoj braći otara što više suza, da joj liječi
rane krutog i bezdušnog nasilja.

Da je ona uza sve teške privredne i druge pri-
like izvršila svoju dužnost, u granicama moguć-
nosti, u prošloj godini potvrdjuju podaci o nje-
zinu radu, koje nje iznašamo.

U prošloj 1935. godini došlo je k Jugosloven-
skoj Matici u Zagrebu da dobiju moralne i ma-
terijalne potpore

627 NOVIH EMIGRANATA.

I to iz Istre 367, iz Trsta 42, z Gorice 14, iz Ri-
jeka 18, iz ostalih naših porobljenih kra-
jeva 186. — Od tih su po zanimanju: Bravari,
električari, kovači, ložari, mehaničari i šoferi 64
djeca i djaci 47, krojači(ce), stolari, postolari, so-
boslikari, tokari i zidari 69, brijači, konobari, ku-
hari(ce), mesari i pekari 29, kućanice, radnici(ce)
344, trgovci, trgovački pomoćnici, privatni namje-
štenici i raznih ostalih struka 74. ukupno 627 emi-
granata.

Između svih tih najviše je mladih ljudi, koji
bi bili morali da idu u Abesiniju ili svoju krv
za tudjina.

To su samo novi emigranti. A koliko
se je obratilo na Jugoslavensku Maticu starih
emigranata, koji su se na nju već i ranije
obraćali, ni broja se ne znade — jer se bilježi
samo prvi dolazak novih emigra-
nata.

Jugoslavenska je Matica primila sve, i svima,
koliko je bilo samo moguće, pomogla u svakom
pogledu.

Kroz prošlu je godinu podijelila 1039 novča-

nih potpora, nekoliko potpora u ruhu i obući, pla-
tila je preko 1000 ručaka, izdala je 1631 raznih
preporuka i uvjerenja, napravila nebrojene molbe
u svakoj potrebi. Zalagala se je po članovima
Banovinskog odbora i mnogobrojnim ličnim in-
tervencijama svagdje, gdje god se je samo moglo.
Svoj je rad koordinirala i sa radom društva
»ISTRA« u Zagrebu. — Ali uza sva njezina na-
stojanja imade još čitava vojska naših ponaj-
boljih ljudi bez rada i zarade u teškim prilika-
ma. Preporučuje se pažnji i djelotvornoj i poir-
tovnoj ljubavi svih onih koji imaju jošte hu-
manih i nacionalnih osjećaja, neka pruže ruku
pomoćnicu onima, koji su ostali bez krova i bez
idega na svijetu samo iz ljubavi do materinske
riječ i naroda svo-
ga.

Teško se priitiče osjećaju osobito u radu Po-
družnica i Povjereništava Jugoslavenske Matice.
Prijašnjih je godina Banovinski odbor uživao, s te
strane obilniju potporu. Ipak se mora istaknuti
osobito pohvalom slijedeće koje su, osim što su
podupirale istarske emigrante u svojim mjestima,
doznale i Banovinskom odboru svoje priloge:
CAKOVAC 750 Din, CRIKVENICA 720 Din, KA-
STAV 1000 Din, RASINJA 482 Din, SISAK 500
Din, VARAŽDIN 2500 Din, ZENSKA SEKOJLA
JUGOSLOV. MATICE U ZAGREBU 3000 Din —
ukupno 8955 Din. Povjereništvo u IVANCU dozna-
čilo nam je po Novo' godini 113.50 Din za prošlu
godinu.

Da nismo imali posebnih poirtvovnih dobro-
tvora bili bismo morali obustaviti svoje poslo-
vanje. To bi bio težak i nenaknadiv gubitak za
one, koji najviše trebaju naše pomoći u mora-
lnoj i materijalnoj pogledu.

Zahvaljujemo se svima, koji su pomagali Ju-
goslovensku Maticu u radu za spas naše porob-
ljene braće.

ODBOR JUGOSLOVENSKE MATICE, ZAGREB.

Italija povlači srebro iz prometa

Reuter javlja iz Rima: Sinoć je obja-
vijen dekret, da se povlači iz saobraćaja
sav srebrni kovani novac. Dekret izdan je
na osnovu zakona od mjeseca maja. Neki
se krugovi boje, da će nestati dovoljno
sitnog novca jer novi dekret ne naređuje
istovremeno štampanje novčanica, koje bi
zamijenile srebrni kovani novac. Jedino u
posljednjim mjesecima puštene su u pro-
met novčanice od 10 lira. Pored njih osta-
je u saobraćaju kovani novac od nikla od
jedne i dvije lire.

NEZAUPANJE U ITALIJANSKI DENAR.

Trst, januaria 1936. — (Agis). —
Med prebivalstvom, zlasti med bolj petič-
nim je nastalo veliko nezaupanje u doma-
ćno denarno valuto. Mnogi so zato pričeli
nakupovati zlasti nepremičnine.

INFLACIJA I NEZADOVOLJSTVO.

Italija — Cijene skaču. Ne prenaglo,
ali stalno skaču. Banke imaju kupove nov-
čanica od 1000 lira tek izašlih iz štampe.

Niko ovdje ne vjeruje u službeni izvje-
štaj o poginulima. Mnogo imena nema u
njemu za koje se zna da su poginuli. To
uvjerava ljude da su svi izvještaji nepot-
puni i krivi.

Dobrovoljci optuženi radi kradje

Vicenza, januara. — Sekretar fa-
šističkih industrijskih sindikata Cecconi i
dr. Agostino Lazarotto, bivši federalni se-
kretar, otišli su kao dobrovoljci u Afriku.
Medjutim se sada otkrilo da su pronevie-
rili 260.000 lira državoga novca i da su
radi toga otišli u dobrovoljce, kako bi iz-
bjegli kaznu. Takovih slučajeva ima dosta.

FAŠISTA NA KONFINACIJI JER JE PROTIV RATA.

Ascoli Piceno, januara. — Faši-
sta Marcantoni Domenico iz Montefiore je
osudjen na 5 godina konfinacije radi defe-
tizma, jer je »na neinteligentan način kriti-
zirao vojne mjere u Istočnoj Africi«.

Pred nekoliko sedmica je radi toga raz-
loga izbačen iz fašističke stranke.

Z UTRJEVALNIMI DELI OKROG SNEŽNIKA SO POPOLNOMA PRENEHALI

Reka, januaria 1936. — (Agis). —
Z utrjevalnim deli okrog Snežnika so že
pred časom popolnoma prenehali in kot
zgleda, nimajo namena nadaljevati.
Tvrška, ki je prevzela in izvršila vsa ta
utrjevanja je baje ves material in vse
tozadevno orodje odposlala v Afriko,
kjer je, kot je sklepali iz raznih govo-
ric, prevzela večje delo.

DUŽNICI, ŠALJITE PRETPLATU!

Molimo sve pretplatnike da nam doznače pretplatu. Dužnike za prošlu
1935 godinu upozoravamo da smo već u februaru 1936 god., te ih molimo da
poravnaju zaostali dug.

Pretplatnike koji imaju uređenu pretplatu za 1935 god. molimo da nam
pošalju barem jedan dio pretplate za ovu godinu.

Nikada nije ovaj list bio potrebniji nego sada. Na vidiku su važni doga-
đaji. U tim događajima će veliku ulogu igrati naš zavičaj i naš narod dolje,
a i mi u emigraciji ćemo imati novih dužnosti.

List »Istra« koji je do sada vršio časno ulogu informativnog i ideološkog
glasila Julijske Krajine i emigracije, imat će u ovogodišnjoj nastaloj situaci-
ji da svlada nove zadatke.

Omoćujte tom listu njegov rad urednim šiljanjem pretplate. Pravovre-
meno plaćanje pretplate ima duplu vrijednost.

MALE VESTI

Između talijanskih vojnika i engleskih mornara došlo je do puškanja u Port Saidu. Englezi su se rugali Talijanima da ih Abesinci tuku, pa su na to Talijani počeli pucati u Engleze. Englezi su uzvratili vatru i tako je nastao težak incident.

Možda je to samo predigra?

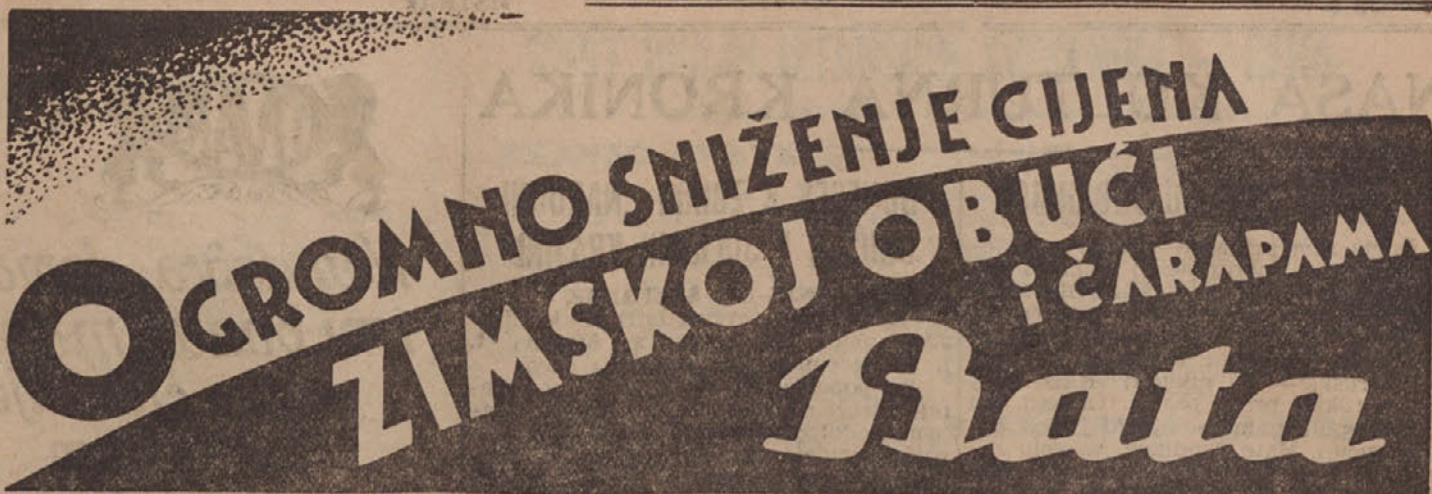
Marširanje talijanskih trupa se očekuje žviždanjem u kinematografima Carigrada i Atene, piše »New-York Times«. Nepopularnost Italije je na Bliskom Istoku vrlo velika.

Litar vode na dan će dobivati talijanski vojnici na somalijskom frontu. Tu naredbu je izdao general Graziani.

Talijanski parobrod »Monte Gargano«, koji putuje u redovitoj pruzi za Albaniju, stigao je 25. o. mj. u šibensku luku. Na parobrodu se nalazi 10 velikih cisterna za petrolej, koje se prenose u Albaniju. U šibenskoj luci krca parobrod izradjene daske za pravljenje petrolejskih sanduka isto za Albaniju.

Povodom sastava nove francuske vlade »Kurier Poranny« izražava mišljenje, da će Francuska pod g. Flandinom pokazati zacijelo mnogo manje požrtvovanja, da spasi Italiju iz teškog položaja, u koji je zapala uslijed pohoda na Abesiniju.

U francuskim ljevičarskim političkim krugovima i u štampi ne sakrivaju zadovoljstva, što je nova vlada sastavljena bez Laval. Za njih je to velika zadovoljština, jer je tako maknut političar, koga su najviše napadali posljednjih mjeseci zbog njegove politike prema Italiji, a protiv planova Velike Britanije, koji odgovaraju i željama francuskih ljevičara. Sada, kad je Laval definitivno maknut, oni se nadaju, da će biti i definitivno likvidiran i njegova vanjska politika.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

GLAVNA SKUPŠTINA DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU

XIV redovita godišnja glavna skupština »ISTRE«, udruženja Jugoslavena iz Julijske Krajine u Zagrebu, održat će se u nedjelju dne 16. februara 1936 u 9 sati ujutro u dvorani »Kolar« u Zagrebu s ovim dnevnim redom:

- 1) Otvorenje,
- 2) izvještaj tajnika,
- 3) izvještaj socijalnog odsjeka,
- 4) izvještaj omladinske sekcije,
- 5) izvještaj pjevačkog zbora,
- 6) izvještaj sekcije za međusobnu pomoć,
- 7) izvještaj blagajnika,
- 8) izvještaj nadzornog odbora,
- 9) razrješnica upravnom i nadzornom odboru,
- 10) izbor upravnog i nadzornog odbora,
- 11) slučajnosti.

Ne bude li u određeno vrijeme prisutan dovoljan broj redovitih članova, održat će se skupština pola sata kasnije i stvarati zaključke sa prisutnim članovima (§ 24 društvenih pravila).

PRAVO GLASA IMADU SAMO ONI ČLANOVI, KOJI SU NAVRSILI 18. GODINU I NISU U ZAOSTATKU SA TROMJESEČNOM ČLANARINOM (§ 25).

Eventualni predlozi za glavnu skupštinu imaju se dostaviti upravnom odboru barem tri dana prije glavne skupštine. — ODBOR.

POKLADNA ZABAVA DRUŠTVA »ISTRA« Društvo »Istra« u Zagrebu priređuje 8. februara svoju nobilniju pokladnu zabavu s plesom. Zabava će se održati u »Kolu«. Program i buffet će biti još bolji nego lanijske godine.

»ISTRA-TRST-GORICA« U BEOGRADU

Poziv na glavnu godišnju skupštinu.

Emigrantsko udruženje »Istra-Trst-Gorica« u Beogradu održat će svoju godišnju glavnu skupštinu dne 2. februara 1936 god. u 9 sati prije podne u svojim prostorijama u »Invalidskom Domu« (Wilsonov trg 5, II. kat lijevo stepenište) sa sljedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje skupštine i pozdravna riječ predsjednika,
2. Čitanje zapisnika sa prošle glavne skupštine,
3. Izvještaj o radu Udruženja: a) tajnika, b) blagajnika, c) pročelnice ženske sekcije, d) pročelnika akademске sekcije, e) nadzornog odbora,
4. Razrješnica starom i biranje novog odbora,
5. Eventualije.

ODBOR.

IZ OMLADINSKE SEKCIJE DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU

ČAJANKA OMLADINSKE SEKCIJE S PLESOM U NEDJELJU 20. m. u 4 SATA POPODNE PRIREDJUJE OMLADINSKA SEKCIJA »ISTRE« U ZAGREBU ČAJANKU S PLESOM. ČAJANKA SE ODRŽAVA U DRUŠTENIM PROSTORIJAMA UZ DOBAR DŽEZ I BUFFET. POZIVAJU SE BRATCI I PRIJATELJI DA DODJU U ŠTO VEĆEM BROJU.

O D B O R.

Predavanje o Viktoru Caru-Eminu. Omladinska sekcija društva »Istra« u Zagrebu održat će u nedjelju 2. februara u 10 sati ujutro svoj redovni sastanak u prostorijama društva »Istra«. Na sastanku će predavati drag voditelj o Viktoru Caru-Eminu.

PREDAVANJE PROF. DR. E. TURKA V »TABORU«

O VITEŠKEM KRALJU ALEKSANDRU I ZEDINITELJU

Ljubljana, januara 1936 (Agis). — V četrtek 18. i. m. je bilo u društvu »Tabor« predavanje, posvećeno rojstvenu dnevu Viteškoga kralja Aleksandra I. prof. dr. E. Turka. G. predavatelj je podal izborni oris zgodovine od nastanka Karadjordjevića, preko vseh bojev do zasedbe prestola po Petru Karadjordjeviću, ki je vodil vse borbe do balkanskih vojna, kjer je že prevzel glavno vodstvo sin kralja Petra blagopokojni viteški kralj.

Orisal nam je teške borbe Srbije v svetovni vojni, ki je po mnogih krvavih borbah in težan umiku preko balkanskih gora vsoskozi hrabro bodril naš veliki Kralj ki ni obupal v težkem položaju tedanje Srbije in je vodil nadaljnje borbe, ne le za osvobodjenje Srbije, marveč vseh Jugoslovana pod avstrocrskim jarmom.

Končno nam je g. prof. dr. Turk očrtal veliko državniško moč našega blagopokojnega vladarja, ki je uredil notranje politično življenje s svojim sestojanarskim manifestom in končno še s tretjim oktobrom, končno pa je vzol tudi kmilo zunanje politike o svoje roke in je z utrditvijo Male antante ter ustanovitvijo Balkanske zveze utrdil mir ne le na Balkanu, temveč tudi v Evropi.

Poslušalci, člani in prijatelji društva ki so se zbrali v velikem številu, so predavanju sledili v velikim zanimanjem in pozornostjo, tor so g. predavatelju za res lepo predavanje, zahvalili s toplim aplavzom.

PLESNE VAJE MLADINSKEGA ODBORA »SOČE« V CELJU

V jeseni lanskega leta si je mladina ustanovila svojo 1. plesno šolo. S tem se je uresničila dolgoletna želja emigrantske mladine v Celju.

Mnogo dobre volje, truda in dela je bilo treba, da se je stvar uresničila. Vendar uspeh ni izostal. Plesne vaje niso postale zbirališče samo emigrantske mladine, temveč tudi ostale celjske javnosti, ki jih je pridno in z veseljem posečala.

Danos lahko mladina s ponosom pokaže svoje uspehe, saj prva osnova družabnega življenja v »Soči« je postavljena.

8. II. tega leta bo odsek priredil zaključni venček združen z društvenim družabno-zabavnim večerom.

Upamo, da bo javnost upoštevala ves trud mladine, tor se polnoštevno udeležila tega večera, in s tem dokazala, da misli tudi ona na naše najbednejše, katerim je namenjen čisti dobiček to prireditve.

Torej 8. II. 1936. naj ne bo nikogar, ki bi izostal; vsak pa naj prinese s seboj mnogo, mnogo dobre volje. — Odbor.

PLES »SOČE« 8. II. v Celju v vseh prostorih Narodnega Doma. Pričetek ob 20 uri. Vabljeni!

UPOZORENJE DOPISNICIMA. Molimo dopisnike i izvestitelje društava da nam priloge šaljū na vrijeme, jer se redakcija lista zaključuje srijedom naveče. — Ujedno molimo da priloge budu pisani crnilom i samo na jednoj stranici.

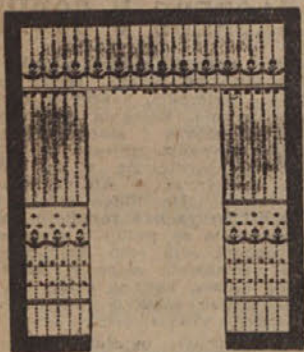
U FOND »ISTRE«

Marija Dugar, učiteljica, Studenica pri Pločanih . . . D . 5.—
Don Niko Grego, Omišalj . . . D . 10.—
U prošlom broju objavljeno . . . D 38.366.10
UKUPNO D 38.381.10

Nova roba uz nove cijene:

Odio sagova i zastora u III. katu pruža Vam niz povoljnih nabavnih prilika. Evo nekoliko primjera:

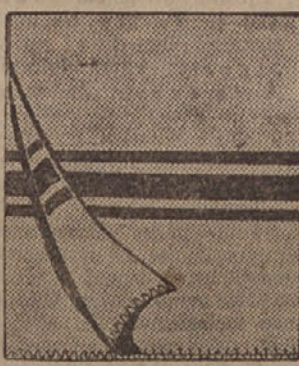
19-1 Zastor od Madras tkiva sa šarenim utkivom, postojan u boji, velič. krila 45×240 cm, draperija 50×160 cm Din 65.—

19-3 Pokrivač za dva kreveta od modernog kabineta tkiva u ekri boji, sa ukrasnim resama, velič. 200×300 cm Din 160.—

19-2 Polustor od čipke u bijeloj boji, velič. 135×240 Din 65.—

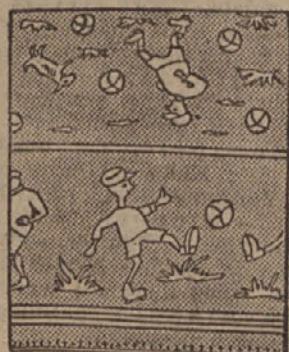
19-4 Flanel pokrivač, u si-vov boji s plavom bordurom velič. 120×180 cm Din 32.—

19-6 Krevetska garnitura od gobelin tkiva, sastojeci od dva krevetska pokrivača i stolnjaka u boji zelene i crvene Din 190.—

19-10 Zidni sag od gobelin tkiva sa razni mlilikama iz prirode velič. 65×140 cm Din 65.—

19-5 Dječji flanel-pokrivač u plavoj i roza boji, velič. 65×90 cm Din 15.—

Otprema robe u provinciju uz zajamčenu besprikornost robe. — Do Din 100.— plaća poštarinu mušterija. — Od Din 101—200 plaća mušterija samo 3/4 poštarine

U Zagrebu dostavljamo robu besplatno kući.

od 201—300	"	"	"	1/2	"
od 301—400	"	"	"	1/3	"
od 401—500	"	"	"	1/4	"

preko 500 Din

ne plaća mušterija ni dinara poštarine

Odio sagova III. kat

Kastner & Ohler
Zagreb.